

Názory středoškolských žáků na násilí páchané na seniorech

Pavla Jerglová

Bakalářská práce
2016

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav zdravotnických věd

akademický rok: 2015/2016

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: Pavla Jerglová
Osobní číslo: H130174
Studijní program: B5350 Zdravotně sociální péče
Studijní obor: Zdravotně sociální pracovník
Forma studia: prezenční

Téma práce: Názory středoškolských žáků na násilí páchané na seniorech

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.
Vymezení pojmů a teoretických východisek z oblasti násilí na seniorech.
Příprava metodiky výzkumné části.
Realizace kvantitativního průzkumu formou dotazníku u žáků středních škol.
Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.
Prezentace výsledků průzkumu, jejich shrnutí a návrh doporučení pro praxi.

Rozsah bakalářské práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

ČÍRTKOVÁ, Ludmila a Petra VITOUŠOVÁ. Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů: příručka pro pomáhající profese. Praha: Grada, 2007, 191 s. ISBN 978-802-4720-142.

ČÍRTKOVÁ, Ludmila. Forenzní psychologie. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, 439 s. ISBN 978-80-7380-213-4.

DANNEFER, Dale a Chris PHILLIPSON. The Sage handbook of social gerontology. 1st pub. Los Angeles: Sage Publications, 2010, 685 p. ISBN 978-1-4129-3464-0.

KUZNÍKOVÁ, Iva. Sociální práce ve zdravotnictví. 1. vyd. Praha: Grada, 2011, 212 s. ISBN 978-80-247-3676-1.

MATOUŠEK, Oldřich. Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi. Vyd. 2. Praha: Portál, 2010, 351 s. ISBN 978-807-3678-180.

Vedoucí bakalářské práce: **doc. PhDr. Jana Kutnohorská, CSc.**
Ústav zdravotnických věd

Datum zadání bakalářské práce: **16. prosince 2015**

Termín odevzdání bakalářské práce: **20. května 2016**

Ve Zlíně dne 16. prosince 2015

doc. Ing. Aněžka Lengalová, Ph.D.
děkanka

Mgr. Zlatica Dorková, Ph.D.
ředitelka ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- o odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby¹⁾;
- o beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- o na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3²⁾;
- o podle § 60³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- o podle § 60³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- o pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- o elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- o na bakalářské práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně 29.2.2016

.....

¹⁾ zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací;

⁽¹⁾ Vysoká škola nevydávající zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) *Dizertační, diplomová, bakalářská a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.*

(3) *Platí, že odevzdaním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.*

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) *Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, ušije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacího zařízení (školní dílo).*

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.*

3). *Odopírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.*

(2) *Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užití či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.*

(3) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlíží ke výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.*

ABSTRAKT

Moje bakalářská práce má název Názory středoškolských studentů na násilí páchané na seniorech. Moje bakalářská práce se skládá ze dvou částí – teoretické části a praktické. Teoretická část má 4 kapitoly, které se zabývají stářím a stárnutím, násilím páchaném na seniorech, senioři jako oběti násilných činů a sociální prací. Praktická část se dělí na dvě kapitoly. První kapitola se věnuje metodologii výzkumu a druhá kapitola se věnuje analýzou výzkumných dat. Výzkum je realizovaný na střední zdravotnické škole a na středním odborném učilišti.

Klíčová slova: Senior, násilí, zdravotně sociální pracovník, ageismus, viktimologie, trestné činy, organizace poskytující pomoc

ABSTRACT

My bachelor's thesis title is The High School Students Opinions on Violence against Seniors. My thesis consists of two parts - a theoretical part and a practical part. The theoretical part has 4 chapters that deal with old age and aging, violence against seniors, seniors as victims of violent crime and social work with seniors. The practical part is divided into two chapters. The first chapter is about the methodology of research and the second chapter deals with the analysis of research data. The research is implemented at a secondary medical school and a vocational school.

Keywords: Senior, violence, healthcare social worker, ageism, victimology, criminal acts, aid organizations

Děkuji vedoucí bakalářské práce, paní doc. PhDr. Janě Kutnohorské, CSc., za ochotu, trpělivost, cenné rady a laskavý přístup při vedení mé bakalářské práce. Chci Vám poděkovat za vše, co jste pro mě udělala.

Děkuji také všem vyučujícím, kteří mi předali cenné zkušenosti a informace. A dále i školám, které mi poskytly uskutečnit výzkumné šetření. Dík patří i respondentům, za jejich čas.

Prohlášení:

Prohlašuji, že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	10
TEORETICKÁ ČÁST	11
1 STÁŘÍ A STÁRNUTÍ	12
1.1 VYMEZENÍ POJMŮ.....	12
1.2 PERIODIZACE STÁŘÍ.....	13
1.3 PROJEVY STÁRNUTÍ	13
1.3.1 Fyzické změny	13
1.3.2 Psychické změny	14
1.3.3 Sociální změny	14
2 NÁSILÍ PÁCHANÉ NA SENIORECH	15
2.1 DEFINICE NÁSILÍ.....	15
2.2 PŘÍČINY NÁSILÍ.....	15
2.3 PREVENCE NÁSILÍ.....	16
2.4 RIZIKOVÉ FAKTORY NÁSILÍ	16
2.5 FORMY NÁSILÍ	16
2.6 SYNDROM EAN.....	17
2.7 AGEISMUS	17
2.8 VIKTIMOLOGIE	18
3 SENIOŘI JAKO OBĚTI TRESTNÝCH ČINŮ	19
3.1 KAPESNÍ KRÁDEŽE	19
3.2 LOUPEŽE	20
3.3 UBLÍŽENÍ NA ZDRAVÍ.....	20
3.4 PODVODY	20
3.5 PŘEDVÁDĚCÍ AKCE A DOMOVNÍ PRODEJE	20
3.6 ŠPATNÉ ZACHÁZENÍ SE SENIORY.....	21
3.7 DOMÁCÍ NÁSILÍ PÁCHANÉ NA SENIORECH.....	21
3.7.1 Příznaky domácího násilí u seniorů	21
3.8 JAK SE CHRÁNIT PŘED NÁSILÍM.....	22
3.9 JAK SE ZACHOVAT V PŘÍPADĚ NÁSILÍ.....	22
4 SOCIÁLNÍ PRÁCE	23
4.1 SOCIÁLNÍ PRÁCE SE SENIORY JAKO S OBĚTI NÁSILNÝCH ČINŮ.....	23
4.2 JEDNÁNÍ SE ZÁJEMCEM.....	23
4.3 ROLE SOCIÁLNÍHO PRACOVNÍKA	24
4.4 SOCIÁLNÍ PORADENSTVÍ.....	25
4.5 DRUHY PORADENSTVÍ	25
4.6 SOCIÁLNÍ SLUŽBA.....	25
4.7 ORGANIZACE POSKYTUJÍCÍ POMOC OBĚTEM	26
4.7.1 Bílý kruh bezpečí	26
4.7.2 DONA linka	26
4.7.3 Intervenční centra.....	26
4.7.4 Život 90	27

4.7.5	Krizové centrum.....	27
4.7.6	Linka důvěry	27
4.7.7	Občanské poradny	27
4.7.8	Policie České republiky.....	27
4.7.9	Praktičtí lékaři	28
4.8	MÍSTA POMOCI VE ZLÍNSKÉM KRAJI	28
	PRAKTICKÁ ČÁST	29
5	METODOLOGIE VÝZKUMU.....	30
5.1	VÝZKUMNÝ PROBLÉM A VÝZKUMNÉ OTÁZKY	30
5.2	VÝZKUMNÁ STRATEGIE A TECHNIKA SBĚRU DAT	31
5.3	VÝBĚR VÝZKUMNÉHO VZORKU	31
6	ANALÝZA A INTERPRETACE DAT VÝZKUMU	32
6.1	DEMOGRAFICKÉ ÚDAJE	32
6.2	NÁZORY ŽÁKŮ NA NÁSILÍ PÁCHANÉ NA SENIORECH	37
6.3	DISKUZE.....	61
	ZÁVĚR	64
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	65
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....	68
	SEZNAM OBRÁZKŮ	69
	SEZNAM TABULEK.....	72
	SEZNAM GRAFŮ	73
	SEZNAM PŘÍLOH.....	74

ÚVOD

O problematice násilí se diskutuje už mnoho let. Avšak násilí, které je páčáno na seniorech, je tabuizované téma. A proto je důležité, abychom otevřeli oči, zamysleli se, a na chvíli připustili tu možnost, že i něco takového nás jak v rodině, tak i v blízkém okolí může potkat. Je mnoho publikací a odborných článků o násilí páchané na ženách a dětech. Což je v dnešní době probírané téma. A proto jsme si zvolili násilí na seniorech, abychom upozornili na tuto problematiku, která je opomíjena společností, moc se o ní nemluví, ale je velmi vážná a těžko rozpoznatelná. A to byl také jeden z důvodů, proč jsme si tuto problematiku vybrali jako téma pro naši bakalářskou práci. Abychom se dozvěděli více informací. Také nás hlavně zajímá, jak se lidé ve starším věku mohou bránit proti těmto nežádoucím jevům.

Senioři představují jeden z nejrychleji rostoucích segmentů v České republice. Násilí, které je páčáno na seniorech, může probíhat v bytech, domech, v zařízení nebo i na veřejnosti. Mohou to být vaše děti, manželé, ošetřovatelé, příbuzní nebo jiné osoby, které se dopustí takového činu. Avšak za nejčastější pachatele násilí se považují muži.

Tato bakalářská práce je rozdělena do dvou částí. První, teoretická část, obsahuje čtyři kapitoly. V první kapitole nazvané stáří a stárnutí budou popisovány pojmy, periodizace stáří, projevy a postoje společnosti k seniorům. Druhá kapitola bude zaměřena na násilí páchané na seniorech, kde objasňují násilí, jeho příčiny, rizikové faktory, prevenci, formy násilí a také musím opomenout syndrom EAN, ageismus a viktimologii, která je v ruku, v ruce spjata s násilím. Třetí kapitola je určena pro násilné činy, které jsou páčané na seniorech. Zahrnují sem, kapesní krádeže, loupeže, ublížení na zdraví, podvody, předváděcí akce a domovní prodeje, špatné zacházení se seniory a v neposlední řadě i domácí násilí páchané na seniorech. Poslední čtvrtá kapitola zahrnuje sociální práci, druhy poradenství, popisují, jaké by mělo být jednání se zájemcem a udávám organizace, které jsou určeny pro pomoc obětem a svědkům násilných činů.

Praktická část byla provedena formou kvantitativního výzkumu (dotazníkové šetření) na středních školách v Kroměříži. Na střední zdravotnické škole, kde jsou především dívky a na škole střední škole centrum odborné přípravy technické, kde jsou převážně chlapci. Stanovení výsledků jsem rozdělila do tří okruhů, kdy první okruh zjišťuje demografické údaje žáků, druhý sloužil k názorům a vlastním zkušenostem respondentů s násilím páchaným na seniorech a poslední třetí okruh byl stanoven pro zjištění informovanosti žáků o násilí páchaném na seniorech. Stanovila jsem si hlavní výzkumnou otázku a čtyři dílčí výzkumné otázky, na které jsem poté odpověděla. Mým cílem bylo zjistit informovanost těchto studentů a jejich názory.

TEORETICKÁ ČÁST

1 STÁŘÍ A STÁRNUTÍ

Stárnutí a stáří je specifický biologický proces, který je charakterizován tím, že je nevratný, neopakuje se, jeho povaha je různá a zanechává stopy. (Dvořáčková, 2012, s. 9)

Stáří je přirozené a v průběhu našeho života nás dostihne všechny. Stáří se považuje od šedesátého věku života. Musíme si ale uvědomit, že u každého z nás se stáří projevuje a probíhá jinak. Je to zapříčiněno hlavně naším životním stylem nebo funkčním stavem. Přesto, ale existuje několik rysů, které stáří provází. Například fyzický vzhled, duševní schopnost, a jedním z nich je i pohybový systém. U každého totiž dochází k úbytku svalové hmoty, k odvápnování kostí, a to vede ke snadnějším zlomeninám. (Haškovcová, 2010, s. 16-20)

Ve stáří je důležitá také výživa, která se bohužel v průběhu stárnutí mění. Příčinou může být nemoc zažívacího traktu, osamělost, kdy si senior odmítá vařit jen sám pro sebe nebo raději šetří, a to vede k hubnutí a lidé jsou tak ohroženi podvýživou. (Holmerová, 2007, s. 16)

Dalším rysem, který se projeví skoro u každého člověka, je porucha senzomotorická. Seniorům se tak může zhoršit sluch, zrak i chuť. Začíná být pomalejší i myšlení, se kterým může být spojená i takzvaná *benigni stařecká zapomnětlivost*. (Holmerová, 2007, s. 15)

1.1 Vymezení pojmů

Existuje mnoho oblastí, které se zabývají seniorským věkem. Jsou to zejména medicínské obory, vědní obory nebo sociální oblast například: (Malíková, 2011, s. 23)

Gerontologie je nauka o stáří a stárnutí, neboli se dá říci, že je to obor zabývající se problémem stárnutí organismu a chorob stáří. Gerontologie má za cíl věnovat se jak degenerativním onemocněním ve stáří, tak i fyziologickým onemocnění. Snaží se přijít na to, jak předcházet například zvýšenému krevnímu tlaku nebo diabetu mellitu, který ke stáří patří. Dále chce prodloužovat funkční život seniorům. (Malíková, 2011, s. 23)

Geriatric je samostatný medicínský obor, zabývající se prevencí a léčbou chorob starých lidí. Populace stárne, a proto je důležité, aby lékaři i nelékařští pracovníci měli co nejvíce znalostí o tomto oboru. Geriatric má za cíl vést seniora k soběstačnosti a k tomu, být nezávislý. (Malíková, 2011, s. 23)

Gerontologie je to vědní obor, který zkoumá sociální dopady ve stáří. Opět vede seniora k soběstačnosti a k aktivnímu stárnutí. (Malíková, 2011, s. 23)

Stárnutí, jedná se o proces, který se projevuje involučními změnami v organismu člověka. Jako je šedivění, vypadávání a řídnutí vlasů, kůže ztrácí svou elastiku, je vrásčitá, objevují se

pigmentové skvrny, také dochází ke změnám vnitřních orgánů, proto se zhoršuje činnost ledvin nebo srdce. (Malíková, 2011, s. 13)

Smrt je nedílnou součástí našeho života. Příčinou je zástava životně důležitých funkcí. Smrt nastává u každého živého jedince a nelze ji dopředu předvídat. (Malíková, 2011, s. 38)

1.2 Periodizace stáří

Obvykle se stáří rozděluje na kalendářní, sociální nebo biologické. Biologické stáří je dáno hlavně změnami, které ve stáří potkají snad každého. Například zvýšené riziko nemocí, úbytek svaloviny, nebo šedivění vlasů a vousů. Biologické stáří postihne každého v jinou dobu a bude se projevovat u každého jinak. (Čevela, 2012, s. 25)

Kalendářní stáří se počítá od data a roku narození. Dle Haškovcové (2010), je důležitý hlavně věk funkční. Každý má tolik let, na kolik se cítí. A od 20. století se i zvýšila tato hranice věku. V dřívější době v šedesátých letech, Světová zdravotnická organizace dělila stáří na: (Čevela, 2012, s. 25)

- 60-74 let, rané stáří
- 75-89 let, vlastní stáří
- 90 let a více, dlouhověkost.

Dnes je tomu však jinak a SZO uvádí toto dělení: (Čevela, 2012, s. 25)

- 65-74 let, mladí senioři
- 75-84 let, staří senioři
- 85 let a více, velmi staří senioři.

Sociální stáří, nejčastěji se toto stáří považuje při odchodu do důchodu, kdy se začínají měnit sociální role nebo postoje. (Čevela, 2012, s. 26)

1.3 Projevy stárnutí

Změny, které přicházejí ve stáří, se dělí do psychických změn, tělesných a sociálních změn. U každého z nás jsou tyto změny odlišné. Závisejí totiž na tom, jaké máme genetické predispozice, v jakém prostředí jsme žili nebo vyrůstali a v neposlední řadě zde hrají důležitou roli i životní zkušenosti. (Dvořáčková, 2012, s. 11)

1.3.1 Fyzické změny

Fyzické změny jsou viditelné už na pohled. A odlišuje se tak mládí od stáří. Některé změny probíhají rychle, jiné zase pomalu. Kalvach (2008) poukazuje na to, že s přibývajícím věkem a hlavně ve stáří se tělesná výška snižuje a hmotnost zvyšuje. U tělesných změn dochází

v první řadě o úbytek svalové hmoty a odvápnování kostí, kdy na to obvykle navazuje změna postoje a chůze. Dále se zhoršují i involuční změny, jako je sluch, zrak, čich a chuť. (Dvořáčková 2012, s. 12)

1.3.2 Psychické změny

Psychické změny se postupem času mohou projevit u každého člověka. Dochází ke zhoršení vnímavých (kognitivních) funkcí jako jsou změny pozornosti, paměti, kdy senioři častěji zapomínají co se děje v přítomnosti, ale na minulost si pamatují velice dobře. Projevují se ve zvýšené formě vlastnosti, které jsme měli v mládí. Například: v mládí jsme byli šetriví, ve stáří z nás jsou „skrblicí“. Nebo naopak se mohou naše vlastnosti pomalu vytrácet. (Mlýnková, 2011, s. 24)

Lidé v seniorském věku mohou být více emotivní a může se u nich objevit střídání nálad, strach z osamělosti nebo ze smrti. U mnoha seniorů také často můžeme slyšet věty. „*Už mě to na tom světě nebaví. Všechno mě bolí. Chci jít za svou manželkou nebo manželem.*“ (Čírtková, Vitoušová, 2007, s. 57)

Psychické změny mohou zapříčinit změnu osobnosti. Pokud tuto změnu zkombinujeme se sociální změnou, ztěžuje je u seniorů i adaptace na nové prostředí, proto mnoho seniorů nechtějí opustit jejich přirozené prostředí (domov). Musíme si ale dát pozor a správně odlišit problémové chování od duševních nebo tělesných poruch. (Dvořáčková, 2012, s. 13)

1.3.3 Sociální změny

Celý život se učíme k samostatnosti a k nezávislosti. Bohužel nás sociální změny nejvíce zastihnou asi v momentě, kdy odcházíme do starobního důchodu. A tím pádem se stáváme závislími. Někteří senioři si odchod do penze užívají, jiní tak nadšení nejsou. Při tomto procesu přicházejí o docela velkou část peněz, a proto se tak začne měnit i jejich životní standart. Někteří senioři nevědí co s časem, a proto se mohou cítit bezcenní, jiní zase mají naplánováno mnoho aktivit. (Mlýnková, 2011, s. 24)

Ke stáří patří i smrt, která může ukončit partnerský život, člověk se tak musí se ztrátou svého partnera vyrovnat a najednou se ocitne sám. Dle Křivohlavého. Senioři, kteří obývají své obydlí, mají více cílů a dokáží se srovnat se svou minulostí a myslet do budoucnosti. Na rozdíl od seniorů, kteří žijí v domovech pro seniory. Ti mnohdy nemají žádné cíle, dávají najevo nezájem a uzavírají se do sebe. (Dvořáčková, 2012, s. 15)

2 NÁSILÍ PÁCHANÉ NA SENIORECH

Senioři mohou být obětí snad všech násilných činů. Nejvíce nahlášených případů je týrání pečovanou osobou. Násilí, které je páchané na seniorech, má mnoho příčin. Nejčastěji se vyskytuje násilí ve spojení s alkoholem, se závislostí na droze, špatnou finanční situací, automatech, ztrátou zaměstnání nebo jinou složitou životní situací na straně agresora. Proto je důležité, aby všichni odborníci na tuto oblast věnovali co nejvíce času problematice v sociální gerontologii. (Gřivna, 2014, s. 50)

Stres, se kterým se senioři potýkají, může být příčinou různých onemocnění. Nejčastěji se uvádí: obezita, diabetes mellitus, ztráta svalové hmoty a kostí, hypertenze, ateroskleróza, hyperkoagulace a další. (Dannefer, Phillipson, 2010, s. 336)

Patnáctého června roku dva tisíce šest bylo toto datum vyhlášeno jako Světový den proti násilí na seniorech. Jde o projekt, který chce šířit informace o násilí a jeho prevenci. (Klevetová, 2008, s. 15)

2.1 Definice násilí

Násilí má mnoho definic, ale tou nejvýstižnější je: *Násilí je úmyslné použití výhrůzek nebo skutečného fyzického či psychického nátlaku nebo strukturální moci proti vlastní nebo jiné osobě, proti skupině nebo kolektivu, které vede buď konkrétně nebo s vysokou pravděpodobností ke ztrátě, smrti nebo psychické újmě.* (Herzog, 2009, s. 12)

Násilí nám také vstupuje do svobody nebo lidské důstojnosti. *U občanů totiž vyvolává pocit nejistoty, strachu a obav.* Nejvíce tomu přispívají média, kdy se ve zprávách řeší z velké většiny loupeže, krádeže, sexuální napadení nebo násilí, proto není divu, že lidé mají strach a necítí se bezpečně. (Staňková, 2014, s. 14)

2.2 Příčiny násilí

Pokud bychom znali příčiny u násilí, bylo by možné některým násilným činům zabránit. Bohužel jedna teorie poukazuje na to, že příčina násilí spočívá zejména na vlivu okolí, druhá zase píše o tom, že děti, které vyrůstají v násilných rodinách, se s násilím potýkají celý život, a poté ho i praktikují. Z větší části se ale považuje za příčinu nezaměstnanost a nežádoucí patologické jevy. (Staňková, 2014, s. 45)

2.3 Prevence násilí

Existují tři typy prevence. První je individuální. Senior se musí vést a snažit se k samostatnosti, měl by mít dobrou dostupnost jak zdravotnických, tak i sociálních zařízení. Také je důležité dbát na snižování kriminality a hlavně na odhalování domácího násilí. (Hrozenská, Dvořáčková, 2013, s. 55)

Dalším typem je rodinná prevence. Zde se zaměřujeme hlavně na problémové rodiny, které se starají o příbuzné v domácím prostředí. A snažíme se pomáhat a podporovat danou osobu, která se stará o seniora, aby nedošlo k násilí. (Hrozenská, Dvořáčková, 2013, s. 55)

Posledním typem je celospolečenská prevence. Vyjadřuje odstranění diskriminace, volnost seniorů, nezávislost, umožnění rozvoje a v neposlední řadě také zachování důstojnosti. (Hrozenská, Dvořáčková, 2013, s. 56)

2.4 Rizikové faktory násilí

Samozřejmě nejčastější riziko je páchaní domácího násilí osobou blízkou. Nesmíme ale zapomínat také na krádeže, které mohou nastat vniknutím do obydlí seniora. Pachatel se může do domu či bytu dostat oknem nebo přes balkón. Dalším rizikem může být úmyslné vpuštění do domu. Nebo ztráta klíčů, kdy pachatel může nenásilně vniknout do bytu. (Čírtková, Vitoušková, 2007, s. 56)

2.5 Formy násilí

První formou násilí je fyzické napadení. Je totiž nejhrubější a lehce rozpoznatelné, protože po této formě zůstávají na těle modřiny, podlitiny, otoky a dokonce i zlomeniny. Jak je asi předpokládáno, tato zranění nebývají lékařsky ošetřena a mohou vést až ke smrti seniora. Podle SZO jde o *způsobování bolesti, či zranění, o fyzický nátlak, o fyzicky nebo lékově navozená onemocnění*. Jde o záměrné a opakované ubližování, kdy útočník chce způsobit oběti bolest. Nejčastěji se vyskytují facky, tahání za vlasy, bití, škrcení, popálení nebo mytí studenou vodou. Do fyzického násilí řadíme i odepírání jídla, pití anebo tepla. (Kalvach, 2008, s. 250)

Druhá forma násilí je psychická. Je to forma, která nejde na první pohled znát, protože jde o agresi ve formě vydírání, vyhrožování, ničení věcí, ke kterým má senior citovou vazbu, ponižování, urážení nebo také zakazování návštěv a nějakého sociálního kontaktu. Psychická forma násilí se vyskytuje nejvíce, protože nejde na první pohled znát, a pokud se senior sám neozve, nemusí se na násilnou formu přijít. Světová zdravotní organizace charakterizuje psychickou formu jako *působení duševního utrpení*. (Kalvach, 2008, s. 251)

Jako třetí nejčastější forma je ekonomické zneužívání, kdy zde dochází k vynucování peněz, k omezování přístupu k penězům, může docházet k nátlaku na uzavírání půjček, k nevědomému převodu majetku, nebo k přesvědčování, aby osoba, která pobírá starobní důchod, zabezpečila týranou osobu. (Čírtková, 2008, s. 10)

Dále existuje sociální násilí, kde dochází k izolaci seniora týranou osobou, k zamezování kontaktu s okolním světem, k zakazování návštěv nebo dokonce k zamezení návštěvy lékaře. (Čírtková, 2008, s. 10)

Sexuální násilí se u seniorů nevyskytuje tak často jako předešlé formy, ale pokud k němu dojde, nese s sebou znásilňování, vynucování si sexuálních aktivit, ponižování v sexuální oblasti, osahávání nebo omezení lidské svobody. (Čírtková, 2008, s. 10)

2.6 Syndrom EAN

Syndrom EAN (*elder abuse and neglect*), která pochází z USA, znamená syndrom týraného, zneužívaného a zanedbávaného seniora. Je to vlastně špatné zacházení se seniory ze strany někoho blízkého, komu starý člověk důvěřuje. Syndrom EAN se řadí do kategorie domácího násilí, protože se zde vyskytuje pět forem násilí, jak už bylo řečeno výše. Fyzická, psychická, finanční, sexuální forma, ale i zanedbávání. U seniorů se může objevit jedna forma násilí nebo i více. (Ševčík, Špatenková, 2011, s. 129)

2.7 Ageismus

Pojem ageismus neboli věková diskriminace, je poslední dobou velice známý. Existuje přitom už čtyřicet let. Tento problém nezasahuje pouze seniory, i když je u seniorů více probírán, ale týká se všech věkových skupin. Jsou to zpravidla negativní postoje vůči starým lidem. Do ageismu můžeme zařadit také nevhodné oslovování seniorů, „babi“, „dědo“. Bohužel se s tímto oslovením setkáváme poměrně často a skoro ve všech zařízeních. Musíme si ale uvědomit, že takové oslovování není vhodné, a mohou ho vyslovit jen rodinní příslušníci. (Mlýnková, 2011, s. 36)

První příčinou ageismu je věk, kterého se dožívají staří lidé. Také za to může zvyšování počtu seniorů, který je rok od roku větší, vzhled seniorů, kterým se liší od nižších věkových skupin, chudoba, nemoc nebo nepotřebnost. Další příčinou může být věková segregace, která může být vysvětlena tak, že je to nějaké ohraničování starší generace od mladší. Mladí lidé bydlí například v bytech, kde seniora nepotkají, a naopak starší mohou bydlet v domově pro seniory, které jsou izolované od mladší generace. Pokud, se najde nějaké místo, kde spolu mladí i staří bydlí, bez problému spolu vycházejí. (Vidovicová, 2011, s. 22-23)

Ageismus v sociálních a zdravotních službách. *Náklady na sociální péči jsou častým argumentem v diskusích o nutnosti omezení výdajů stárnoucích společností, neboť se předpokládá, že tyto náklady neúměrně narostou v přímé souvislosti se zvyšováním počtu seniorů.* Jak ve zdravotnických, tak i v sociálních službách nastává problém už jen z toho důvodu, když lékař uvidí starého pacienta, nevěnuje mu tolik sil ani pozornosti na to, aby mu co nejvíce pomohl. Ideálně by měly všechny organizace a pracovníci pracovat ve spravedlivém smyslu, nasadit všem stejnou léčbu, ať se jedná o mladou generaci nebo o starší. (Vidovicová, 2011, s. 18-19)

2.8 Viktimologie

V tom užším slova smyslu se viktimologie zahrnuje do oblasti kriminologie, kde se zabývá oběťmi, na kterých byla páchaná trestná činnost. Snaží se pomoci obětem v průběhu procesu, při odhalování, ale i objasňování trestného činu a chce těmto činům předcházet. (Gřivňa, Scheinost, Zoubková, 2015, s. 326)

Důležité je, že tento vědní obor tvoří šest skupin jevů:

- *Osoba oběti.*
- *Vztahy mezi obětí a pachatelem.*
- *Proces viktimizace.*
- *Role obětí v procesu odhalování, vyšetřování a soudního projednávání věci.*
- *Pomoc oběti, způsoby jejího odškodnění a rehabilitace.*
- *Ochrana občanů před viktimizací.* (Gřivňa, Scheinost, Zoubková, 2015, s. 326)

V širším slova smyslu je považována za samostatnou vědu, která se zabývá především oběťmi válek, rasovou pronásledovaností, politickým útlakem a v neposlední řadě i přírodními pohromami. (Gřivňa, Scheinost, Zoubková, 2015, s. 326)

3 SENIOŘI JAKO OBĚTI TRESTNÝCH ČINŮ

Násilí páchané na seniorech je velmi časté. Nejvíce k němu dochází v rodinách, kdy rodinný příslušník páchá násilnou činnost, která se projevuje nejčastěji formou domácího násilí. (Haškocová, 2012, s. 120)

Naše populace stárne a v dnešní době se senioři řadí do znevýhodněné skupiny obyvatel. Asi proto, že mladší generace považuje seniora za nemocného, neproduktivního, nebo neaktivního. Tomu tak ale vždy nemusí být. Spousta seniorů nad šedesát let pracuje nebo žije aktivním životem. Setkáváme se s tím, že i aktivní senioři se mohou stát obětí násilného činu. (Čírtková, Vitoušová, 2007, s. 58)

Bohužel největší procento je zastoupeno seniory, kteří trpí tělesným onemocněním, duševní poruchou nebo to mohou být znevýhodnění senioři, kteří jsou osamělí, nebo trpí nepříznivou finanční situací. (Čírtková, Vitoušová, 2007, s. 58)

Za nejčastější formy násilí u seniorů považujeme fyzické týrání, do kterého může patřit fyzické napadání jako je bití, druhou nejvíce zneužívanou formou je psychické týrání, kam řadíme, ponižování, vyhrožování nebo shazování sebedůvěry. Nesmíme zapomenout také na ekonomickou formu týrání, zde může být jak nátlak na seniora při přepsání majetku, tak i přivlastňování si finančního obnosu. Další formou zanedbávání je i špatně provedená hygiena, nedostatečné podávání výživy, nedostatečné soukromí nebo nedovolení se rozhodovat sám za sebe. (Gřivka, 2014, s. 25)

Pokud je senior v péči rodinných příslušníků a rodina ho nějakým způsobem týrá, existuje menší pravděpodobnost, že se na to přijde, než když je senior týrán v nějakém zařízení. Toto téma je velmi tabuizované a závažné, proto by se sociální pracovníci na tuto problematiku měli více zaměřit. (Gřivka, 2014, s. 25)

3.1 Kapesní krádeže

K těmto krádežím dochází skoro každý den. Pachatelé si vytipovávají seniory převážně tam, kde je větší počet lidí. Ke krádežím dochází nejvíce v hromadných dopravních prostředcích nebo v nákupních obchodních centrech. Svoji oběť si dopředu vytipují, vše promyslí a během několika sekund spáchají svůj čin. Nejvíce využívají lidí, kteří zrovna v danou chvíli nedávají pozor nebo jsou neopatrní na své věci. Nejčastěji jsou to senioři, kteří si nechávají své věci v nákupním košíku. (Policie České republiky, 2015)

3.2 Loupeže

Loupež se od krádeže liší hlavně tím, že při loupeži je použito násilí. Může to být pohrožení nožem, pistolí nebo jen pouhá slovní výhrůžka. Pachatelé nemají v úmyslu někomu ublížit. Za cíl totiž mají odcizení cizí věci. Trestný čin loupeže je vymezen v ustanovení § 173 trestního zákoníku. (Staňková, 2014, s. 100)

3.3 Ublížení na zdraví

U tohoto druhu násilí se pachatel snaží oběti úmyslně ublížit a poškodit mu tak své zdraví. Právo zde rozděluje několik typů ublížení na zdraví. První z nich je těžké ublížení na zdraví, která jsou vymezena v ustanovení § 145 trestního zákoníku, dále se rozděluje ublížení na zdraví, které je vymezeno v ustanovení § 146 a, v neposlední řadě ublížení na zdraví z omluvitelných prostředků je vymezen § 146 a. (Policie České republiky, 2015)

3.4 Podvody

Podvody patří do skupiny násilí, které jsou nejčastěji páchané na seniorech. Jde o obyvatele, kteří se mohou vydávat za někoho jiného. Řada podvodníků se vydává za pracovníky zdravotních pojišťoven, za pracovníky vodáren, plynáren, kteří si vyhlídnou oběť a snaží se z lidí vylákat co největší finanční obnos. Bohužel na to nejvíce doplácí senioři. Tito pachatelé jsou totiž velice příjemní, přesvědčiví a u seniorů si získají důvěru. (Dufek, 2011, s. 14)

Zaměstnanci těchto zařízení musejí mít průkaz. Proto si ho vždy musíme vyžádat. Senioři by si takového podvodníka neměli pouštět ani do vlastního bytu či domu, protože chvilka nepozornosti u seniora může způsobit krádež peněz. Trestný čin podvodu je vymezen v ustanovení § 209 trestního zákoníku. (Dufek, 2011, s. 14)

3.5 Předváděcí akce a domovní prodeje

Jsou zaměřeny záměrně na seniory, kteří vyvozují dojem, že jsou zranitelnější. Je to nelegální prodávání věcí, za účelem obchodování. Mezi nejznámější případy patří lákání seniora na výlet za dobrou cenu. A při takové příležitosti, ať už v autobuse nebo při obědě, mu byly nabízeny hrnce za cenu, která samozřejmě neodpovídala nabídce. Bohužel senioři často naletí a tyto hrnce, které běžně stojí dva tisíce, senioři zakoupí u těchto pochybných prodejců za pět tisíc a více. Trestný čin poškození osoby je vymezen v ustanovení § 253 trestního zákoníku. (Dufek, 2011, s. 29)

3.6 Špatné zacházení se seniory

Jedná se o problém, o kterém se moc nemluví a většinou ho páchají lidé z blízké rodiny. Nejhorší na tom je, že senior, i když ví, že se k němu jeho děti nebo blízcí chovají špatně, nechtějí si to přiznat. Mohou to brát jako vlastní selhání ve výchově a tak to raději před ostatními tají. Do špatného zacházení se seniory řadíme fyzické ubližování, psychické, ekonomické a sexuální zneužívání. (Holmerová, 2002, s. 86)

Pokud je senior depresivní a úzkostlivý, může se jednat o psychickou formu ubližování. Toho si můžeme všimnout taky tak, že dotyčný nechce seniora nikam pouštět, nebo nechce nikoho pouštět k němu. (Holmerová, 2002, s. 87)

Určitě jste slyšeli už někdy o tom případu, kdy rodina přišla navštívit své prarodiče zrovna v den, kdy dostávali starobní důchod. Bohužel se tohle může považovat za ekonomické zneužívání. Řadí se sem i okrádání o majetek, na kterém staří lidé hodně lpí. Trestný čin týrání svěřené osoby do péče je vymezen v ustanovení § 198 trestního zákoníku. (Holmerová, 2002, s. 87)

3.7 Domácí násilí páchané na seniorech

Tato problematika se nedá tak dobře podchytit, jako násilí páchané na ženách. Senioři se totiž mohou stydět, nebo z důvodu nemoci jako je demence, Alzheimerova choroba a deprese, nejsou schopni si zavolat o pomoc. Několik případů se samozřejmě odhalí, ale většina z nich zůstává skryta. Nejčastější násilníci, kteří páchají násilné činy, bývají z pravidla dospělé děti a vnuci. (Ševčík, Špatenková, 2011, s. 126)

Senioři násilnou činnost neoznámí i z toho důvodu, že mají strach. Strach, že násilník může být ještě více agresivní, než je teď, mohou se bát, že přijdou o dům a budou muset jít do nějakého institutu. Proto raději vše přeťpí. U seniorů se mohou vyskytovat všechny formy násilí, ale specifickou kategorií násilí páchané na seniorech je nerespektování lidské důstojnosti. Trestný čin týrání osoby, která žije ve společné domácnosti je vymezen v ustanovení § 199 trestního zákoníku. Můžeme zde uplatnit i ustanovení těžkého ublížení na zdraví § 145. (Ševčík, Špatenková, 2011, s. 126)

3.7.1 Příznaky domácího násilí u seniorů

Pokud se má na násilí přijít, je zapotřebí, aby lékaři, zdravotnický nebo sociální pracovník, prostě ten, kdo se seniorem přichází do styku, ihned informoval policii. Možná jsou tito lidé jedni z mála, kteří přicházejí se seniorem do kontaktu. (Ševčík, Špatenková, 2011, s. 127)

Všímáme si hlavně podlitin, popálenin, řezných ran, stopy po kurtování na rukou a nohou nebo nejasných pádů. Zde by se jednalo o tělesné násilí. (Ševčík, Špatenková, 2011, s. 127)

Pokud máme podezření na psychické násilí, zaměřujeme se nejvíce na to, jak je klient otevřený, jestli má deprese, strach, problémy se spánkem, jestli je plačtivý, zmatený nebo úzkostný. (Ševčík, Špatenková, 2011, s. 128)

Příznaky finančního zneužívání mohou být ztráta majetku, peněz, šperků, neobvyklý výdaj peněz, dotyčný může změnit dokonce i závěť. (Ševčík, Špatenková, 2011, s. 128)

Příznaky u zanedbávání seniora mohou být různé, nejčastější je zápach moče, stolice, nepořádek, špinavé ložní prádlo, výskyt dekubitů, časté hospitalizace nebo podávání prošlé stravy. (Ševčík, Špatenková, 2011, s. 128)

Nejméně časté jsou příznaky u sexuálního zneužívání seniorů. Bohužel i to se stává, a příznak tohoto násilí je zakrvácené spodní prádlo, záněty genitálu, bolesti břicha, senioři mohou být agresivní nebo se mohou sebepoškozovat. (Ševčík, Špatenková, 2011, s. 128)

3.8 Jak se chránit před násilím

V bytě – Důraz musíme klást na dveře, které musíme zabezpečit. Na dveřích by nemělo chybět „kukátko“, poříďte si bezpečnostní zámek nebo řetízek. Nikdy do domu ani do bytu nepouštějte cizí lidi. Zamykejte, peníze si raději uložte do banky. Pokud u Vás dojde ke krádeži, ihned informujte policii. (Policie České republiky, 2015)

Mimo domov – Nenechávejte kabelky, batohy, peněženky bez dozoru. Po setmění nechoďte sami ven, pokud jedete v autobuse nebo ve vlaku, sedněte si tam, kde je více lidí. (Policie České republiky, 2015)

Při přepadení - Při přepadení křičte, kopejte a pokuste se ubránit. Noste u sebe pepřový sprej nebo aspoň deštník, kterým můžete pachatele napadnout. Pokud se na to necítíte, nepleťte se do hádek. (Policie České republiky, 2015)

3.9 Jak se zachovat v případě násilí

- Nepokoušejte se násilníka zastavit sami,
- Vyhledejte odborníka, kontaktujte ho a domluvte se na dalších krocích,
- Můžete kontaktovat i policii, která násilníka vykáže z domu či bytu,
- Pokud je to možné, vždy navštivte svého praktického lékaře, požádejte ho, aby vše řádně zapsal do vaší karty.
- Pokud je to možné odejděte z vašeho domu či bytu do bezpečí a promyslete si, co dál.
- Vyfoťte si všechna zranění. (Policie České republiky, 2015)

4 SOCIÁLNÍ PRÁCE

Sociální práce je z pohledu teorie uznávaná jako vědecky fundovaná odborná disciplína, která prostřednictvím metod sociální práce zajišťuje na profesionální úrovni péči o potřebné. (Gulová, 2011, s. 12)

Znamená také vstupování do života jiných, kteří potřebují pomoc. Důležité je, aby klient byl odhodlán řešit svoji situaci a my mu v tom pomohli a zároveň ho podporovali. Klademe důraz na to, abychom potřebného navedli na správnou cestu a on by ji měl sám dokončit. (Gulová, 2011, s. 13-14)

Cílem sociální práce je snižování a řešení sociálních problémů, ale také poskytovat profesionální poradenství a zabývat se lidskými vztahy. (Gulová, 2011, s. 13-14)

4.1 Sociální práce se seniory jako s oběťmi násilných činů

Senioři prožívají pocity viny, strachu selhání, proto se mnoho seniorů nikdy nesvěří nikomu blízkému, natož tak cizímu člověku, který by jim dokázal pomoci. Pokud senior vezme odvahu a svěří se, je důležité, abychom na důvěru neztratili. Důvěra seniora je prvním krokem k řešení situace. Formy sociálních služeb můžeme rozdělit do tří pilířů. Máme formu pobytovou, kde je senior ubytován po nějakou dobu dvacet čtyři hodin denně. Služba, do které senior pravidelně dochází, ale není zde ubytován, se nazývá ambulantní forma. Poslední služba je terénní. Zde sociální zaměstnanci, přicházejí do přirozeného prostředí seniora. (Hrozenská, Dvořáčková, 2013, s. 62)

4.2 Jednání se zájemcem

Důležitý je první dojem, kdy si musíme získat důvěru, navodit pocit bezpečí, snažit se komunikovat a podporovat ohroženou osobu. V komunikaci, která je nejdůležitější, máme několik fází. Tou první je navázání kontaktu, které bývá pro obě strany těžké, ještě těžší je, když zájemce si nechce nechat pomoci nebo má laxní přístup, což se může stát u domácího násilí. Další pocity, které mohou rozvracet navázání kontaktu, bývají pocity viny, strachu nebo stud. Sociální pracovník musí být trpělivý, empatický, citlivý, chápavý a nesmí odsuzovat své klienty. (Chalupová, 2013, s. 9-14)

Další komunikací je povzbuzení, snažíme se klienta podpořit a ujistit ho, že vše není ztraceno, vždy se dá něco vymyslet. Klientovi také přikyvujeme, používáme parafráze, ujišťujeme se, zda problému dobře rozumíme a nesmíme zapomenout na ocenění. „*Oceňuji vaši snahu situaci řešit*“. (Matoušek, 2008, s. 75-80)

Identifikace problému. Až se dostaneme přes první fázi, což je navázání kontaktu, nastává ujasnění a vlastní názor na daný problém. Nesmíme zapomínat na důležité otázky. Můžeme se ptát na to, co měl útočník oblečeného, zda incidentu něco předcházelo, jak se dotyčný choval, jestli zavolal ihned o pomoc, nebo případ neřešil a mnoho dalších otázek. Všechny tyto otázky a odpovědi si pečlivě zapisujeme a pamatujeme, protože potom, pokud bude oběť chtít vznést proti násilníkovi obvinění, mohou tyto informace posloužit jako důkazní materiál. (Matoušek, 2008, s. 75-80)

Poskytování podpory. Necháváme klienta vyjádřit své pocity, jak je cítí, dáváme najevo, že jsme se do klienta vcítili a vkládáme do něho důvěru, že problém společně zvládneme. Pokud ale dopředu víme, že s problémem nepůjde nic dělat, nedáváme zbytečné naděje. Musíme také klienta poučit a seznámit s dalšími kroky, které budou následovat a nechat ho, ať vyjádří svůj názor a pokud nebude chtít problém řešit, je to jeho rozhodnutí. Klienta nepřemlouváme. (Matoušek, 2008, s. 75-80)

Řešení situace. U každého násilí, o kterém jsem psala, je situace nějakým způsobem řešitelná. Pokud se nějaké násilí opakuje a rodina už nemůže pomoci, senioři mívají pocit, že je vše ztraceno. Proto je sociální pracovníci musí povzbudit. Je také dobré nabídnout klientovi pomocné skupiny nebo terapie, do kterých může docházet a setkávat se tak s lidmi, kterým se stalo něco podobného. (Matoušek, 2008, s. 75-80)

4.3 Role sociálního pracovníka

S uplatněným zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, se sociálnímu pracovníkovi poměrně rozrostla pracovní náplň. Dříve se zabývali jen vyplácením důchodů nebo vyřizováním příspěvku na péči. Dnes k této práci přibyla individuální stránka a tím pádem přicházíme do styku jak s klientem, tak i s jeho domácností a rodinou. (Dvořáčková, 2012, s. 87)

Povinnost k profesi na sebe berou sociální pracovníci v momentě, kdy se rozhodnou dělat tuto profesi. Mají svá práva a povinnosti, které musí plnit. Jsou pověřeni mlčenlivostí, protože zasahují do života klientů a odhalují detaily života ostatních. Musí mít víru v to, že každý člověk dokáže změnit své problémy. Sociální pracovník by měl být empatický, měl by akceptovat klienta, určitě zachovat nehodnotící postoj ke klientovi a diskrétnost. (Matoušek, 2003, s. 37)

Důležitá je komunikace a schopnost pozorování, z nichž můžeme pochopit a vcítit se do druhého člověka. Měl by si také uvědomit a stanovit si své hranice až do jaké hloubky bude brát svou práci. (Kuzníková, 2011, s. 30)

4.4 Sociální poradenství

S poradenstvím se dnes můžeme setkat kdekoli, kde přicházíme do kontaktu s jinými lidmi. Poradenství je nejčastěji prováděno formou rozhovoru. Nám slouží k tomu, abychom získali od ostatních více informací o problému a pokusili se ho tak společně vyřešit. (Matoušek, 2003, s. 83)

Poradenství pro seniory může obsahovat. *Pomoc s podáním žádosti do domova pro seniory, pomoc se zajištěním přeložení do jiného zařízení, zajištění Home care služby, zajištění pečovatelské služby, hospicové péče nebo LDN.* Dále může pomáhat s finanční stránkou nebo mohou pomoci s vyplněním žádosti o invalidní důchod. (Kuzníková, 2011, s. 51)

4.5 Druhy poradenství

Sociální poradenství se dělí na základní a odborné poradenství. Základní poradenství by měli poskytnout všichni odborníci. (Matoušek, 2003, s. 84)

Základní sociální poradenství je určeno pro všechny, kteří se během života ocitli v obtížné situaci, kterou už vlastními silami nebo s rodinou nedokáží vyřešit. Toto odborné poradenství má za cíl zajišťovat všechny potřebné informace co nejbliže k domovu klienta. Poradenství může poskytovat sociální pracovník nebo pracovník obecního úřadu, který musí projít alespoň speciálním školením, a poté může pomáhat hlavně lidem v malých obcích. (Matoušek, 2003, s. 84)

Odborné sociální poradenství pomáhá lidem v jejich sociálních problémech, které se mohou týkat manželství, osob, kteří jsou propuštěny z výkonu trestu, můžeme zde zařadit i péči o děti nebo starší a zdravotně postižené osoby. Cílem sociálních pracovníků je ovlivnění uvažování a jednání člověka, který za námi přišel v obtížné životní situaci. (Matoušek, 2003, s. 85)

Musíme si uvědomit, že poradenství neznamená být kamarádem nebo se přátelit, není to kurz, léčba ani výuka. Dokonce to neznamená ani to, že jsme klientovi vůdcem, protože musíme klienta vést k samostatnosti. (Dryden, 2008, s. 24)

4.6 Sociální služba

Sociální služby se snaží pomáhat lidem tak, aby dokázali žít běžný život. Sociální služby jsou poskytovány všem. Jednotlivcům, skupinám, ale i rodinám. Nejvíce tuto službu využívají senioři, pak jsou to osoby se zdravotním postižením nebo rodiny s dětmi. Sociální služby a příspěvek na péči jsou při splněných podmínkách stanoveny v zákoně č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, s účinností od 1.1 2007, poskytovány:

- osobě, která má trvalý pobyt na území České republiky,

- osobě, která má udělený azyl,
- rodinnému příslušníkovi občana státu Evropské unie,
- cizinci, který má povolení k dlouhodobému pobytu, (déle než 3 měsíce).

Sociální služby poskytují hned několik forem péče:

- ambulantní forma – klient dochází na pracoviště, které mu poskytuje sociální služby
- pobytová forma – klient bydlí tam, kde se poskytují sociální služby
- terénní forma – ke klientovi dochází pracovníci sociálních služeb. Mohou klienta navštěvovat v bytech nebo na ulici. (Matoušek, 2003, s. 90)

4.7 Organizace poskytující pomoc obětem

Nedovolte ubližovat sobě ani jiným osobám ve vašem okolí. Raději si vyhledejte organizace, které vám pomohou se znovu postavit na nohy. Organizací je mnoho a většina z nich jsou bezplatné. (Život90, 2008)

Jeden z mnoha důvodů, proč senioři mlčí, může být i ten, že nevědí, na koho se mají v tak obtížné situaci obrátit. Proto jsou zde centra, které slouží na pomoc seniorům. Nejznámější je asi Bílý kruh bezpečí, který je popsán níže. (Život90, 2008)

4.7.1 Bílý kruh bezpečí

Nebezpečí na nás číhá opravdu všude, jak doma, na ulici, tak i v dopravním prostředku. Není to jen senior, kterého mohou okrást. Proto pro prvotní oklepání z nepříjemného zážitku je tu Bílý kruh bezpečí, který poskytuje bezplatnou a odbornou pomoc obětem a svědkům trestných činů a je zaměřen na prevenci proti kriminalitě. Vzniknul v roce 1991 a poskytuje psychologickou a právní pomoc, sociální poradenství nebo užitečné informace, jak se v takové situaci zachovat. (Bílý kruh bezpečí, 2009)

4.7.2 DONA linka

Pomoc prostřednictvím mobilního telefonu. Tato linka je neustále v provozu, takže můžete zavolat kdykoliv. Slouží pro osoby, které prožívají domácí násilí nebo jsou jen pouhými svědky. Je to anonymní linka, která je důvěrná, poskytuje okamžitou psychologickou nebo právní pomoc, snaží se orientovat ve vaší situaci a poté nalézt správné kroky. (DONAlinka, 2005)

4.7.3 Intervenční centra

Intervenční centra poskytují podporu, poradenství lidem ohroženým domácím násilím. Centrum poskytuje mnoho služeb, které nabízí bezplatně a diskrétně. Je to především psychologická, sociální a sociálně právní pomoc, doprovody k soudům nebo pomoc při podání návrhu na

předběžné opatření. Služby jsou dostupné v každém kraji České republiky. Poskytují všechny tři formy pomoci, jako jsou ambulantní, terénní, a pobytové. (Domácí násilí, 2013)

4.7.4 Život 90

Život 90 vznikl v roce 1990 s tím cílem, že bude podporovat seniory, aby mohli žít plnohodnotný život, tak jak si ho zaslouží u sebe doma. Toto komunitní centrum poskytuje seniorům jak bezplatné poradenství, tak i návštěvy psychologa, každý den v roce. Díky tomuto spolku existuje tzv. Senior telefon, který je také bezplatný a slouží pro staré lidi, kteří se ocitnou v krizové situaci, jako je násilí. (Život90, 2008)

Poskytuje také pečovatelskou službu, která je určena všem seniorům, kteří potřebují pomoc v domácnosti. Odlehčovací službu, která slouží pro rodinu, která se stará o seniora a chce si dopřát chvíli volna. Tato služba může převzít vaši péči až na tři měsíce. Nesmíme zapomínat na aktivní seniory, pro které je tu Centrum denních služeb nebo Akademie seniorů.

Telefonická krizová pomoc - linku důvěry Senior telefon 800 157 157. (Život90, 2008)

4.7.5 Krizové centrum

Je to ambulantní nebo pobytová služba, která je bezplatná a slouží osobám, které se ocitly v nepříznivé životní situaci, kterou nemohou nebo nemají jak řešit. Tato služba může poskytnout stravu, přístřeší, ale jen na dobu přechodnou. (Centrum sociálních služeb)

4.7.6 Linka důvěry

Linka důvěry má výhodu pro ty, kteří se stydí o svém problému hovořit z očí do očí. Tato linka je anonymní. Je také snadno dostupná, protože je prováděna za pomoci mobilního telefonu. Na druhém konci je kvalifikovaný odborník, který se vám snaží pomoci a poradit jak pokračovat, nebo jak se zachovat v dalších krocích. (Česká asociace pracovníků linky důvěry, 1995)

4.7.7 Občanské poradny

Je to poradna, která se vám snaží pomoci a poradit v nepříznivých životních situacích jako jsou například problémy s bydlením. Poskytuje sociální pomoc, pomůže vám s různými žádostmi, poradí v oblasti pojištění, školství nebo vzdělání. Většinou spadá pod oblastní charitu. (Oblastní charita Uherské hradiště, 2008)

4.7.8 Policie České republiky

Poskytuje okamžitou záchranou a odbornou pomoc, jak už u domácího násilí, u krádeží, nebo ničení majetku. Přijímá všechny trestné oznámení a v případě nějakého trestného činu za-

hájí trestní stíhání proti násilníkovi. Poskytuje krátkodobou ochranu zdraví. Dále může poskytovat veškeré informace, které se týkají dalších kroků postiženého, mohou také nabídnout a doporučit místa pomoci. Pokud se jedná o domácí násilí a dotyčný to oznámí na policii, tento orgán má právo na krátkou dobu omezit násilné osobě pobyt na svobodě. Číslo na policii 158. Existuje také nepřetržitá telefonická linka pro pomoc obětem domácího násilí: 251511313. (Policie České republiky, 2015)

4.7.9 Praktičtí lékaři

Pokud se dostanete do nemocnice nebo ke svému lékaři se zraněním, které bylo spácháno nějakým násilným činem, je na místě, abyste lékaři řekli pravdu a nic nezatajovali. Většinou lékař sám pozná, že není něco v pořádku. Pokud se už odhodláte a sepišete s lékařem pravdivou lékařskou zprávu, tuto zprávu uschovejte. Může posloužit jako důkazní materiál. (Praktičtí lékaři, 2009)

4.8 Místa pomoci ve Zlínském kraji

Název	Místo	Služba	Telefon	Adresa
Středisko sociální pomoci	Kroměříž,	Azylové domy	573 340 630	Purkyňova 702, 767 01
	Otrokovice,	Azylové domy	577 925 083	Moravní 936, 765 02
	Vsetín,	Azylové domy	571 431 900	Horní Jasenka 119, 686 03
	Uherské hradiště	Azylové domy	572 542 988	Na hradbách 700, 755 01
Azylové domy pro matky s dětmi a ženy v tísní	Zlín,	Azylové domy	577 241 352	Česká 4789, 760 01
	Kroměříž,	Azylové domy	573 335 528	Havličkova 2995, 767 01
	Otrokovice,	Nový domov	577 932 388	Hlavní 1229, 765 02
	Vsetín	Azylové domy	571 241 352	Hrbová 1561, 686 03
STROP, o.s.	Zlín	Občanská poradna	577 019 914	Tř. T. Bati 1276, 760 01
Linka důvěry, Vsetín	Vsetín	Linka důvěry	571 413 300	
Linka SOS Zlín	Zlín	Linka důvěry	577 431 333	http://www.soslinka.zlin.cz/cz
Linka důvěry Kroměříž	Kroměříž	Linka důvěry	573 340 131	

(Místa pomoci, 2005)

PRAKTICKÁ ČÁST

5 METODOLOGIE VÝZKUMU

Praktická část mé studentské práce navazuje na část teoretickou. V teoretické části jsem Vás blíže seznámila s násilím, které je pácháno na seniorech, uvedla jsme formy násilí, příčiny a rizikové faktory. Pak jsem také zmínila sociální práci a organizace, které se zabývají násilím. Praktická část bude zaměřena na zjištění dat, která mají přiblížit názory mladých lidí (středoškolských žáků) na násilí páchané na seniorech. Tuto oblast jsem si vybrala hlavně proto, že násilí na seniorech je tabuizované téma. Zajímalo mě postoj středoškolských žáků k seniorům, zda se s násilím na seniorech setkali a jak se v takém případě chovali.

Na tuto oblast jsem se zaměřila také proto, že jsem se setkala v praxi s mnoha seniory, na kterých byla násilná i trestná činnost páchána.

Pro svůj výzkum jsem si vybrala metodu kvantitativního výzkumu s dotazníkovým šetřením. Dotazník je na ukázkou v příloha č. 1. Zvolila jsem cílovou skupinu žáků na středních školách v Kroměříži. Střední zdravotnická škola Kroměříž a střední škola centrum odborné přípravy technické Kroměříž.

Kvantitativní výzkum má za úkol statisticky popsat typ závislosti mezi proměnnými nebo změřit intenzitu. Je to metoda vědeckého výzkumu. Hodně často pracuje s větší skupinou respondentů, kde je nejvíce využíváno dotazníkové šetření, standardizovaný rozhovor apod. (Kutnohorská, 2009, s. 21-22)

5.1 Výzkumný problém a výzkumné otázky

Výzkumným problémem praktického výzkumu bylo zjistit názory středoškolských žáků na násilí páchané na seniorech a jejich postoj k seniorům.

Hlavní výzkumná otázka:

Mají středoškolští žáci dostatek informací o násilím páchaném na seniorech?

Dílčí výzkumné otázky:

1. Jaký postoj zaujímají středoškolští žáci k seniorům?
2. Kolik středoškolských žáků se setkalo s násilím nebo špatným zacházením se seniory?
3. Znalí žáci ze středních škol instituce, které pomáhají obětem násilí?
4. Jak by se žáci ze středních škol chovali, kdyby byli svědky, páchání násilí na seniorech?

5.2 Výzkumná strategie a technika sběru dat

Pro svůj výzkum, který probíhal na středních školách v Kroměříži. Na střední zdravotnické škole a na střední škole - centrum odborné přípravy technické Kroměříž, využila jsem kvantitativní metodu a to dotazníkové šetření. Ke kvantitativnímu šetření jsem využila empirickou metodu výzkumu - nestandardizovaný dotazník (viz příloha č. 1). Šetření probíhalo v období od poloviny prosince 2015 do konce ledna 2016. Metodu anonymního dotazníkového šetření jsem zvolila z důvodu získání potřebných dat od většího počtu respondentů.

5.3 Výběr výzkumného vzorku

Bylo rozdáno 120 dotazníků. Dotazníky na střední školy jsem předávala osobně do rukou zástupců ředitelů. Všichni dotázaní byli požádáni o vhazování vyplněných dotazníků do papírové krabice, aby byla zachována anonymita všech respondentů.

Celková návratnost sice činila 120 dotazníků, což je 100%, ale vzhledem k nežádoucím odpovědím jsme musela asi patnáct dotazníků vyřadit. Proto budu vyhodnocovat 105 dotazníků, což je 87,5%.

Dotazník, který byl pro tento výzkum vytvořen, se skládá z 24 otázek. V dotazníku najdeme většinou uzavřené otázky, kdy respondenti měli vybírat z nabídky odpovědí jednu, ale i více možností. Využila jsem i dvě otevřené otázky, kde studenti mohli popsat situaci, kterou se stali svědkem.

Dotazník se skládá ze tří okruhů otázek.

- **Otázky č. 1 – 4** se týkají demografických údajů
- **Otázky č. 5 – 20** jsou zaměřeny na názory a vlastní zkušenosti žáků na násilí páchané na seniorech.
- **Otázky č. 21 – 24** zjišťují informace o informovanosti žáků.

6 ANALÝZA A INTERPRETACE DAT VÝZKUMU

Pro následné zpracování získaných dat byly vyhodnoceny zvlášť četnosti odpovědí na otázky v dotazníku, které vyplňovala střední zdravotnická škola Kroměříž a zvlášť dotazníky, které vyplňovala střední škola – centrum odborné přípravy technické.

Bylo provedeno procentuální vyhodnocení a získaná data pro lepší názornost byla zapracována do tabulek a grafů. Zpracované informace získané prostřednictvím dotazníkového šetření od obou skupin respondentů jsou uvedena pro možnost srovnání pod sebou. Získané výsledky uvedu v závěru svého výzkumu.

Před vlastním výzkumem byl proveden předvýzkum u pěti respondentů na zdravotnické škole a u pěti respondentů na střední škole – centrum odborné přípravy technické, pro zjištění srozumitelnosti formulací otázek a přiléhavosti obsahového významu.

V této kapitole se budu věnovat vyhodnocování získaných dat z mého dotazníkového šetření. Veškeré výsledky dotazníkového šetření budu rozepisovat v podkapitolách, podle rozdělení do tří částí. (viz výše).

6.1 Demografické údaje

Zde jsem chtěla zjistit poměr žen a mužů, věk respondentů, kteří se pohybují na středních školách a bydliště, zda pocházejí z města nebo z obce.

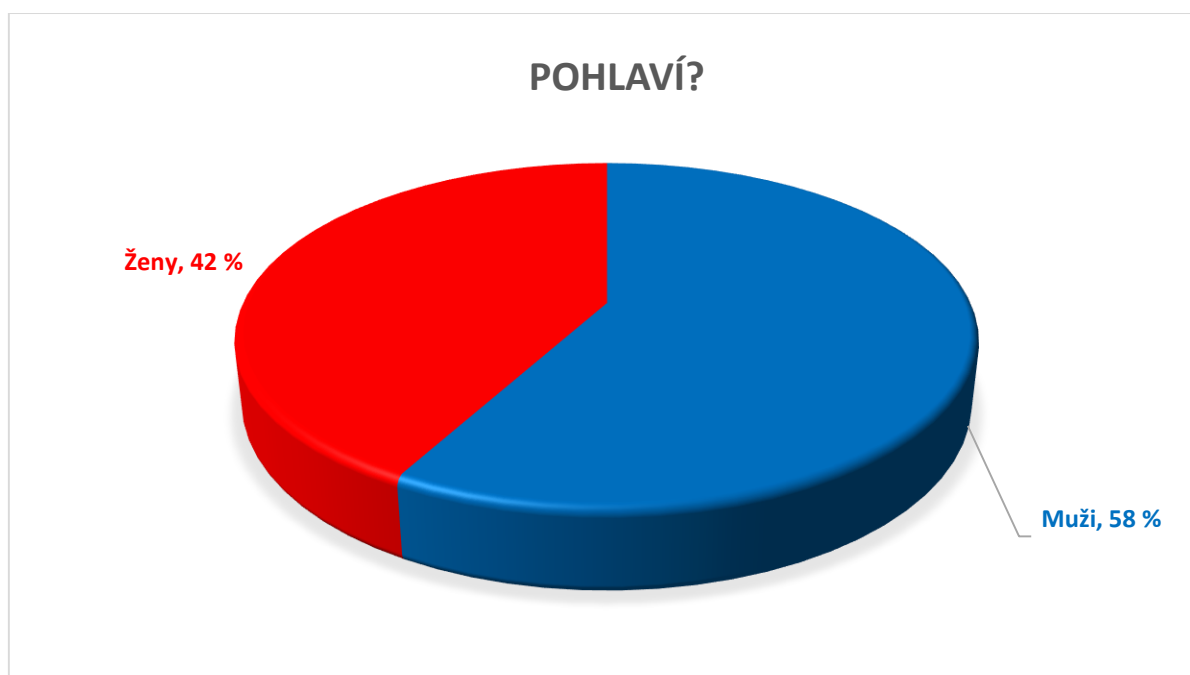

Otázka č. 1: Pohlaví?

Tabulka č. 1 - Vaše pohlaví

Pohlaví	Absolutní četnost	Relativní četnost
Ženy	42	42 %
Muži	58	58 %
Celkem	100	100 %

Graf č. 1 – Vaše pohlaví

Komentář:

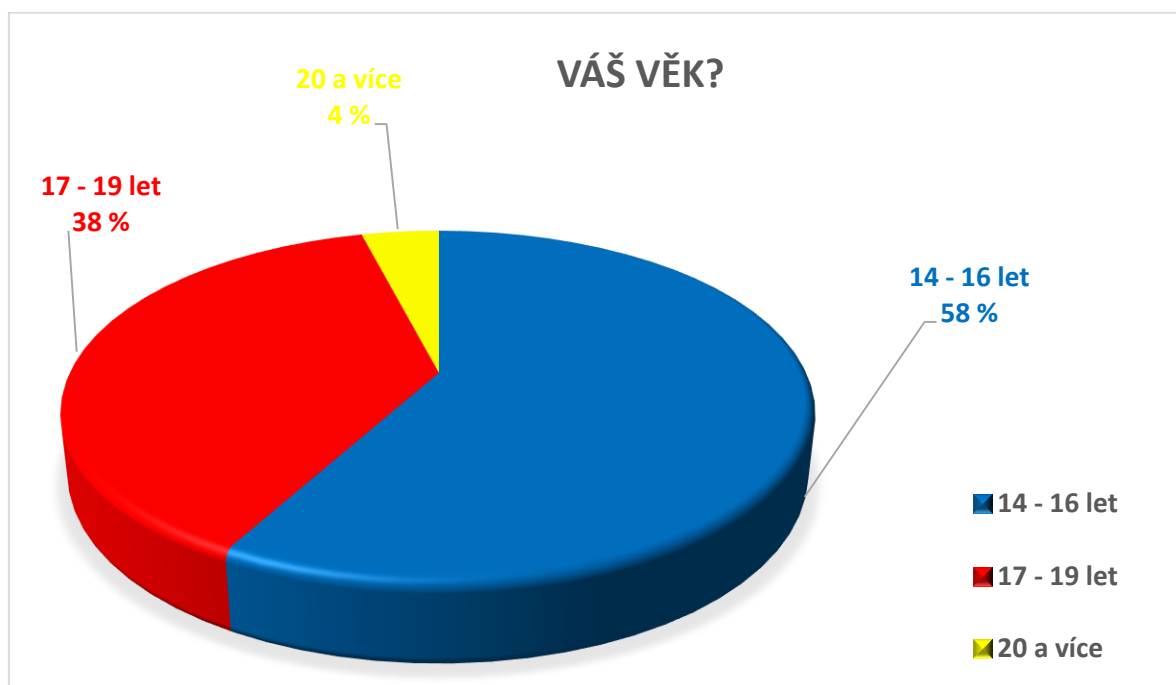
Pro výzkum byli osloveni žáci ze zdravotnické školy a z centra odborné přípravy technické v Kroměříži. Záměrem byla rovnost pohlaví. Z grafu, je zřejmé, že nejvíce dotazníku z obou škol, bylo vyplněno muži 58 (58 %) a žen bylo 42 (42 %).

Otázka č. 2: Váš věk?

Tabulka č. 2 - Váš věk

Věk	Absolutní četnost	Relativní četnost
14 – 16 let	58	58 %
17 – 19 let	38	38 %
20 a více let	4	4 %
Celkem	100	100 %

Graf č. 2 – Váš věk

Komentář:

Dotazníky byly vyplňovány žáky od prvních ročníků až po čtvrté ročníky. Nejvíce se dotazníkového šetření zúčastnili žáci od čtrnácti do šestnácti let 58 (58 %), poté žáci od sedmnácti do devatenácti let 38 (38 %) a nejméně vyplněných dotazníků byla od věkové kategorie dvacet a více let 4 (4 %).

Otázka č. 3: Dosažené vzdělání?

Tabulka č. 3 - Dosažené vzdělání

Dosažené vzdělání	Absolutní četnost	Relativní četnost
Základní	99	99 %
Střední bez maturity	1	1 %
Střední s maturitou	0	0 %
Vyšší odborné	0	0 %
Vysokoškolské	0	0 %
Celkem	100	100 %

Graf č. 3 – Dosažené vzdělání

Komentář:

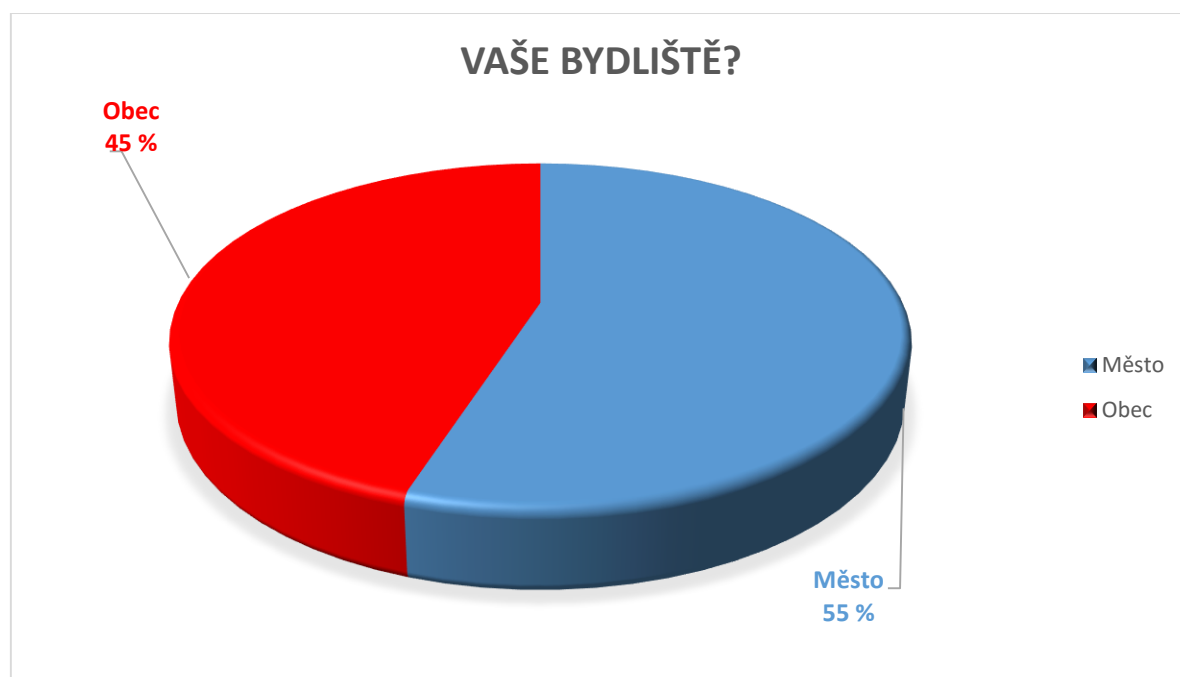
Jak jsem předpokládala nejvíce žáků na středních školách má základní vzdělání 99 (99%). Našel se i jeden student, který měl za sebou odborné učiliště, tedy střední školu bez maturity 1 (1 %).

Otázka č. 4: Vaše bydliště?

Tabulka č. 4 - Vaše bydliště

Bydliště	Absolutní četnost	Relativní četnost
Město	56	56 %
Obec	44	44 %
Celkem	100	100 %

Graf č. 4 – Vaše bydliště

Komentář:

Nejvíce dotazníků bylo vyplněno od žáků, kteří žijí ve městě 55 (55 %). Zbylí žáci uvedli, že bydlí na vesnici, obec 45 (45 %).

6.2 Názory žáků na násilí páchané na seniorech

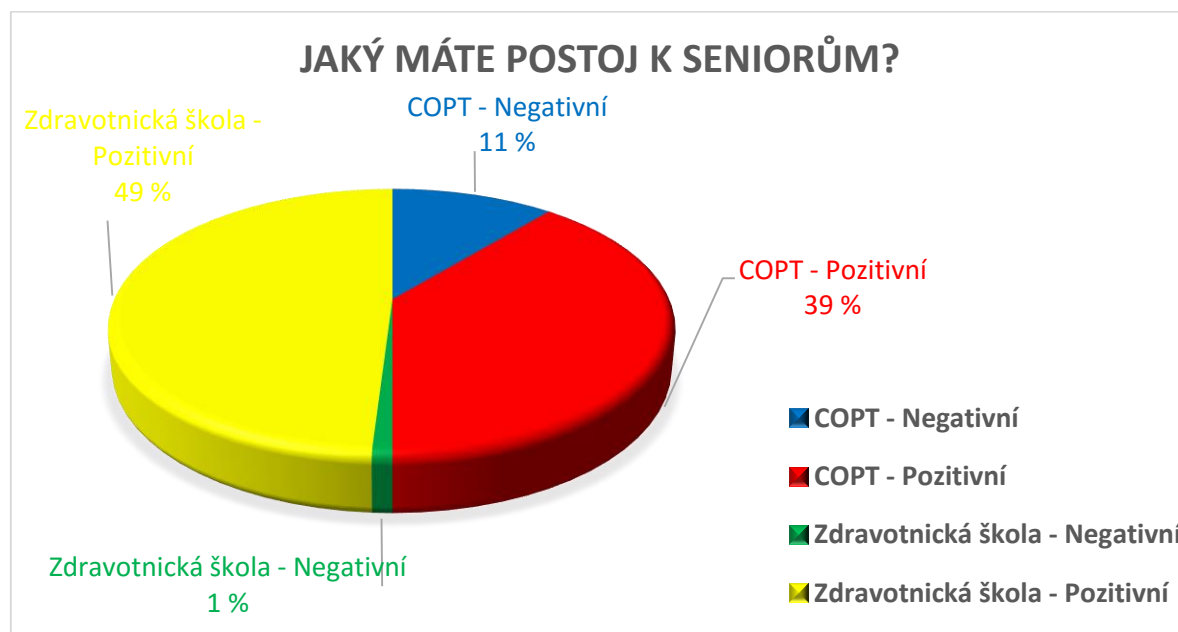
V této kapitole jsem zkoumal názory středoškolských studentů na násilí páchané na seniirech. Chtěla jsem zjistit, jaký postoj mají žáci k seniorům, jestli ví, když se řekne násilí, co to slovo obnáší, zjišťovala jsem, zda se setkali s domovním prodejem, krádeží, loupeží nebo násilím páchané na seniirech a pokud ano, jak se v takovém případě zachovali.

č. 5: Jaký máte postoj k seniorům?

Tabulka č. 5 - Jaký máte postoj k seniorům

Jaký máte postoj k seniorům	Absolutní četnost	Relativní četnost
Pozitivní	88	88 %
Negativní	12	12 %
Celkem	100	100 %

Graf č. 5 – Jaký máte postoj k seniorům

Komentář:

COPT (centrum odborné přípravy technické), kde byli většinou muži, z padesáti dotazovaných větší počet odpovědělo, že mají pozitivní postoj k seniorům 39 (39 %), zbylí žáci mají negativní postoj k seniorům 11 (11 %).

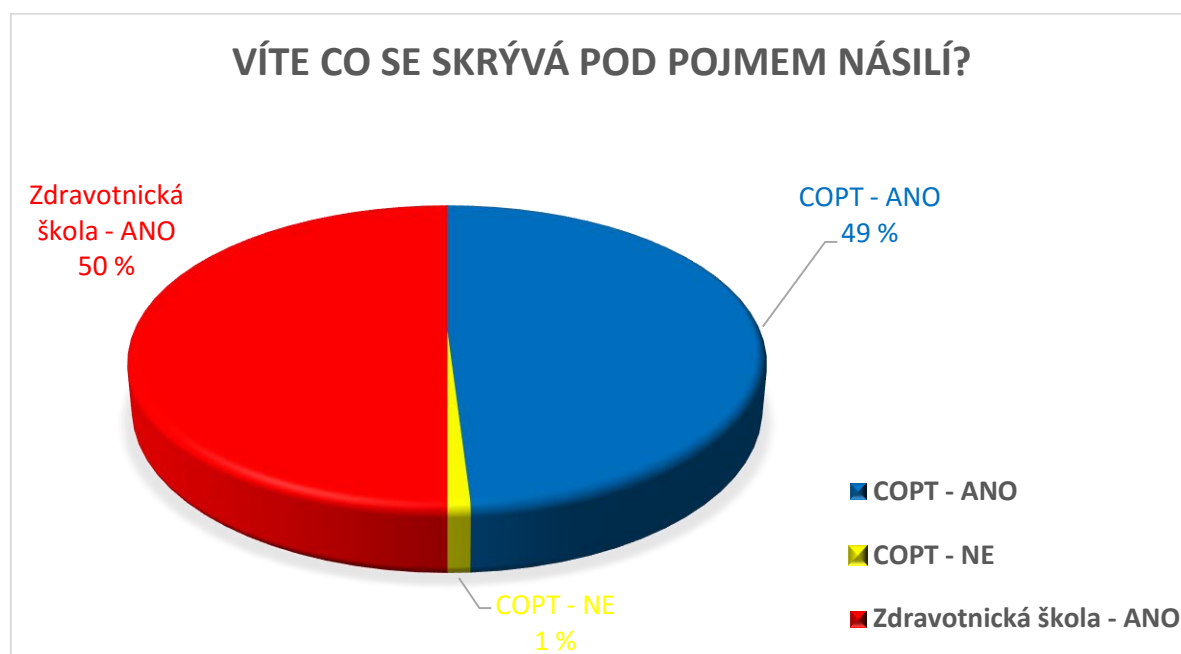
Střední zdravotnická škol, kde se nacházejí především ženy, odpověděly, že mají pozitivní postoj k seniorům 49 (49 %), pouze 1 (1 %) odpovědělo, že má negativní postoj k seniorům.

Otázka č. 6: Víte, co se skrývá pod pojmem násilí?

Tabulka č. 6 - Víte co se skrývá pod pojmem násilí

Víte, co se skrývá pod pojmem násilí	Absolutní četnost	Relativní četnost
Ano	99	99 %
Ne	1	1 %
Nevím	0	0 %
Celkem	100	100 %

Graf č. 6 – Víte co se skrývá pod pojmem násilí

Komentář:

V dotazníku většina studentů z COPT (centra odborné přípravy technické), odpovědělo, že ví, co se pod násilím skrývá 49 (49 %), jeden z respondentů 1 (1 %) odpovědělo, že ne.

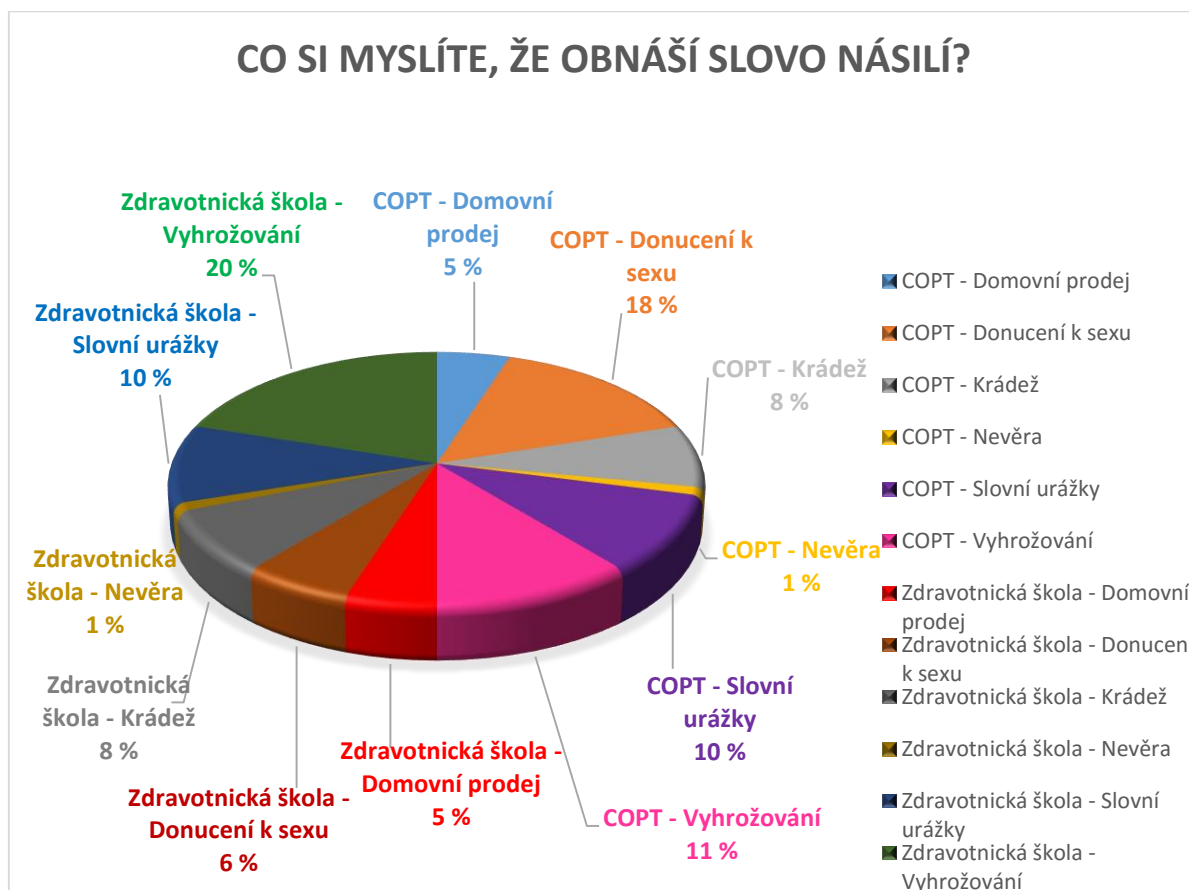
Na střední zdravotnické škole odpověděl plný počet oslovených žáků 50 (50 %), že ví co se pod pojmem násilí skrývá.

Otázka č. 7: Co si myslíte, že obnáší slovo násilí?

Tabulka č. 7 - Co si myslíte, že obnáší slovo násilí

Co si myslíte, že obnáší slovo násilí	Absolutní četnost	Relativní četnost
Nevěra	2	2 %
Donucení k sexu	21	21 %
Domovní prodej	8	8 %
Krádež	15	15 %
Slovní urážky	21	21 %
Vyhrožování	33	33 %
Celkem	100	100 %

Graf č. 7 - Co si myslíte, že obnáší slovo násilí

Komentář:

Na grafu můžeme vidět, že ze zdravotnické školy nejvíce žáků uvedlo, že slovo násilí obnáší vyhrožování 20 (20 %), slovní urážky označilo 10 (10 %) respondentů, krádež se umístila na třetím místě 8 (8 %), dále to pak bylo donucení k sexu 6 (6 %), domovní prodej 5 (5 %) a v ne-poslední řadě nevěra 1 (1 %).

Nejvíce respondentů na COPT – centru odborné přípravy technické, si myslí, že slovo násilí obnáší donucení k sexu 15 (15 %), poté větší skupina označila vyhrožování 11 (11 %). Další označení se shoduje se střední zdravotnickou školou. Slovní urážky 10 (10 %), krádeže 8 (8 %), domovní prodej označilo 5 (5 %) žáků a nevěra 1 (1 %).

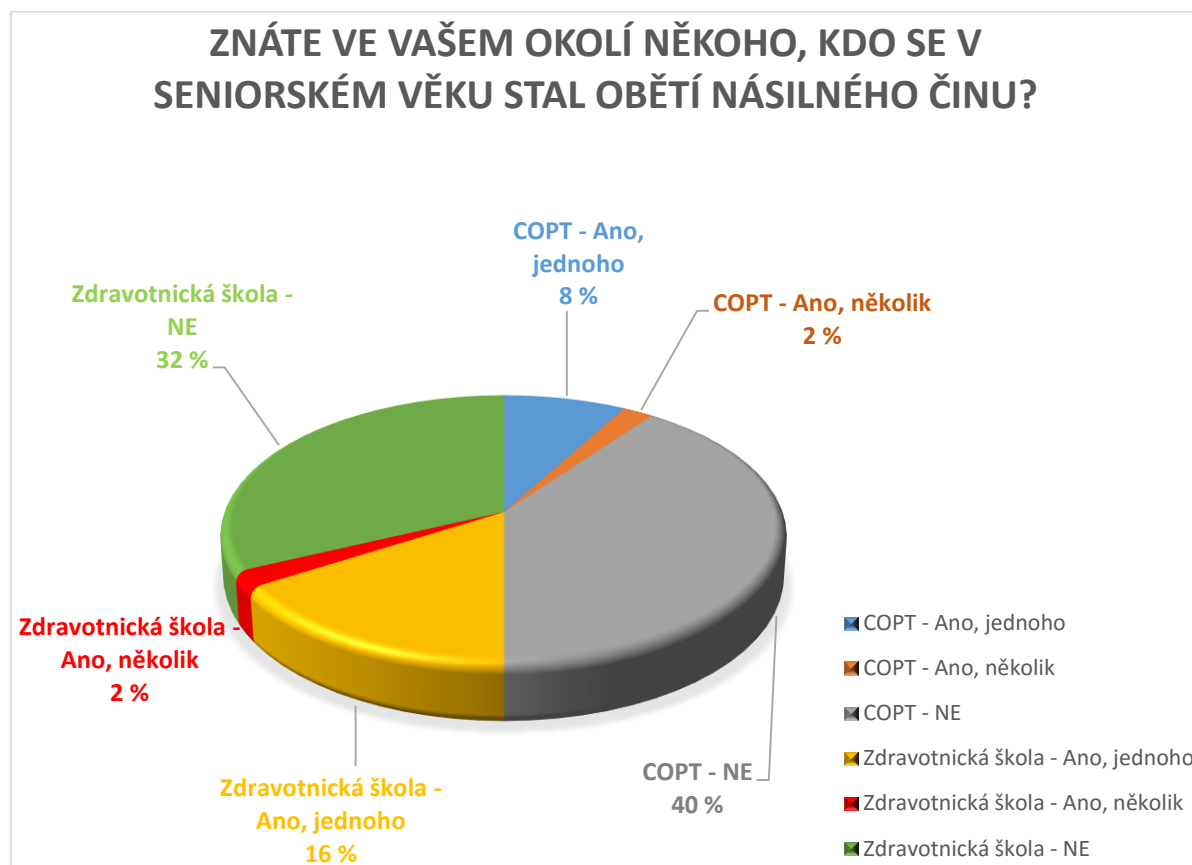

Otázka č. 8: Znáte ve Vašem okolí někoho, kdo se v seniorském věku stal obětí násilného činu, (Pokud ne, přejděte na otázku č. 13)

Tabulka č. 8 - Znáte ve Vašem okolí někoho, kdo se v seniorském věku stal obětí násilného činu

Znáte někoho, kdo se stal v seniorském věku obětí	Absolutní četnost	Relativní četnost
Ano, jednoho	24	24 %
Ano, několik	4	4 %
Ne	72	72 %
Celkem	100	100 %

Graf č. 8 - Znáte ve Vašem okolí někoho, kdo se v seniorském věku stal obětí násilného činu

Komentář:

Nejvíce žáků z obou škol odpovědělo ne. Střední zdravotnická škola z padesáti respondentů odpověděla ne 32 (32 %), to samé i z COPT (centra odborné přípravy technické) 40 (40 %).

Žáci ze zdravotnické školy znají jednu i více obětí násilného chování a to 18 (18 %).

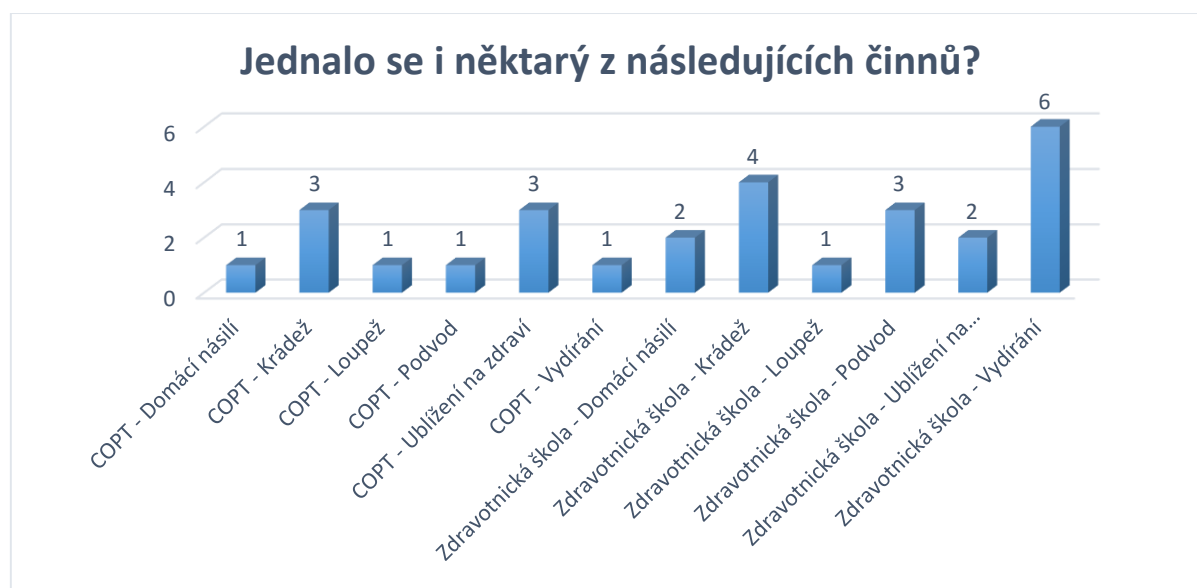
Na škole COPT označilo ano, jednoho a ano, několik dohromady 10 (10 %) žáků.

Otázka č. 9: Jednalo se o některý z následujících činů?

Tabulka č. 9 - Jednalo se o některý z následujících činů

Jednalo se o některý z následujících činů	Absolutní četnost	Relativní četnost
Krádež	7	7 %
Loupež	2	2 %
Podvod	4	4 %
Vydírání	7	7 %
Domácí násilí	3	3 %
Ublížení na zdraví	5	5 %
Neodpovědělo	72	72 %
Celkem	100	100 %

Graf č. 9 - Jednalo se o některý z následujících činů

Komentář:

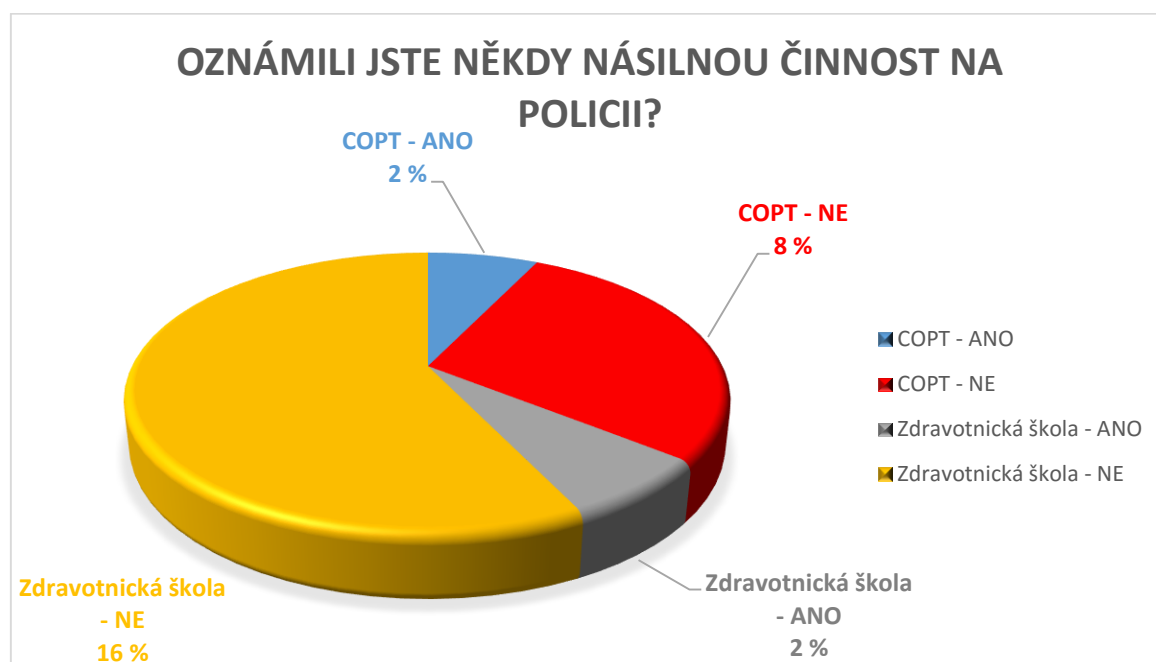
Výsledky ukazují, že se žáci ze zdravotnické školy nejvíce setkali s vydíráním 6 (6 %), na druhém místě se setkali s krádeží 4 (4 %), dále s podvodem seniorů 3 (3 %), dva studenti odpověděli, že se setkali i s domácím násilím 2 (2 %) a s ublížením na zdraví 2 (2 %), jeden ze žáků zaškrtnl loupež 1 (1 %). Na COPT (centru odborné přípravy technické) se žáci nejvíce setkali s krádeží 3 (3 %) s ublížením na zdraví 3 (3 %). Ostatní žáci se setkali i s podvodem 1 (1 %), s domácím násilím 1 (1 %), s vydíráním 1 (1 %) a s domácím násilím 1 (1 %). Zbytek 72 (72 %) neodpovědělo, protože v 8 otázce odpověděli ne.

Otázka č. 10: Oznámil jste někdy násilnou činnost na policii?

Tabulka č. 10 - Oznámil jste někdy násilnou činnost na policii

Oznámil jste to na policii	Absolutní četnost	Relativní četnost
Ano	4	4 %
Ne	24	24 %
Neodpovědělo	72	72 %
Celkem	100	100 %

Graf č. 10 - Oznámil jste někdy násilnou činnost na policii

Komentář:

Násilnou činnost na policii ze zdravotnické školy neoznámilo z osmnácti respondentů 16 (16 %) a jen dva žáci násilnou činnost oznámili 2 (2 %).

Na škole COPT – centrum odborné přípravy technické většina respondentů uvedla, že násilnou činnost neoznámila na policii 8 (8 %) a stejně jako ve zdravotnické škole, násilnou činnost oznámili 2 (2 %) respondenti.

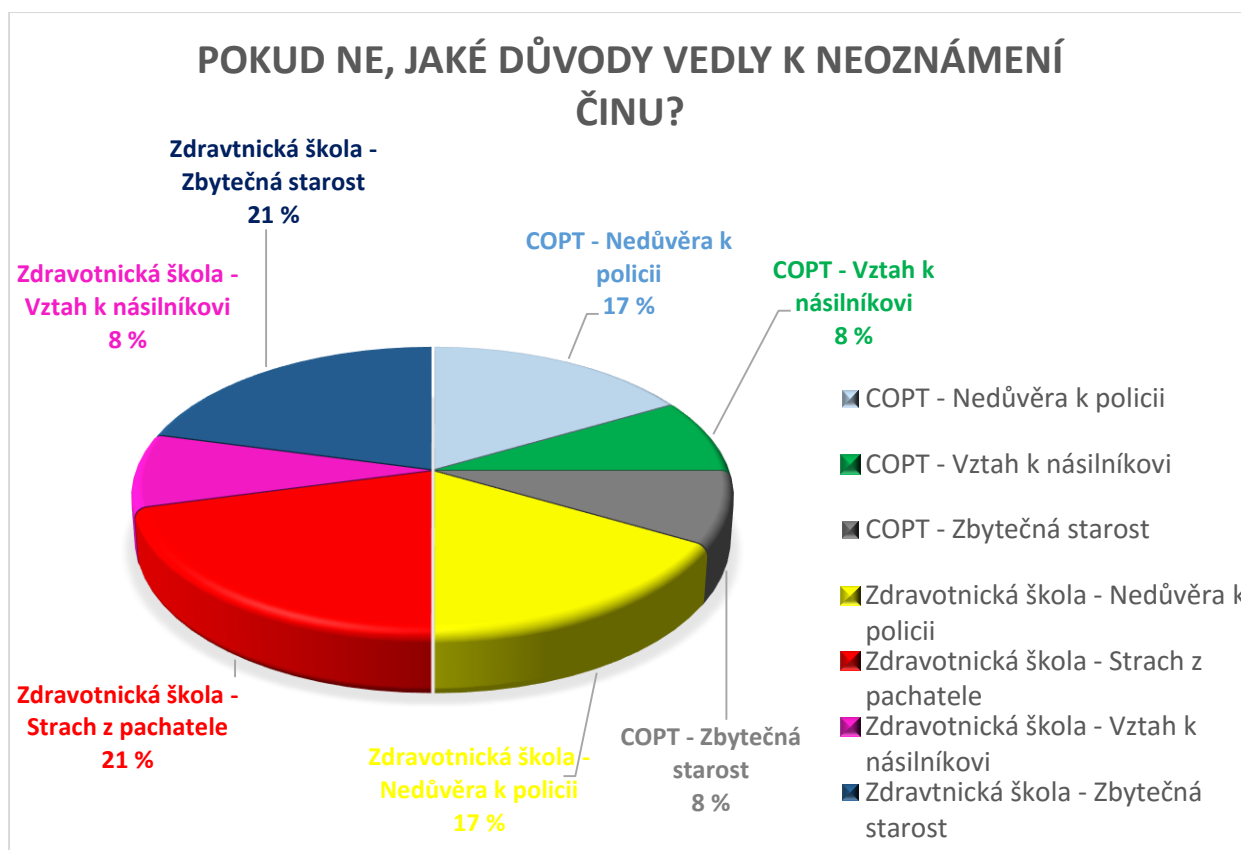
Neodpovědělo 72 (72 %) respondentů, protože označili v osmé otázce ne, a proto se tato otázka k nim nevztahovala.

Otázka č. 11: Pokud ne, jaké důvody vedly k neoznámení činu?

Tabulka č. 11 - Pokud ne, jaké důvody vedly k neoznámení činu

Pokud ne, jaké důvody vedly k neoznámení činu	Absolutní četnost	Relativní četnost
Nedůvěra k policii	8	8 %
Zbytečná starost	7	7 %
Strach z pachatele	5	5 %
Vztah k násilníkovi	4	4 %
Neodpovědělo	76	76 %
Celkem	100	100 %

Graf č. 11 - Pokud ne, jaké důvody vedly k neoznámení činu

Komentář:

Nejvíce žáků na zdravotnické škole měla strach z pachatele 21 (21 %) a označili také, že je to zbytečná starost 21 (21 %). Druhý problém byla nedůvěra k policii 17 (17 %) a nakonec vztah k násilníkovi 8 (8 %).

COPT (centrum odborné přípravy technické) označilo nejvíce žáků nedůvěru k policii 17 (17 %).

Dále žáci označili, že je to zbytečná starost 8 (8 %) a měli vztah k násilníkovi 8 (8 %).

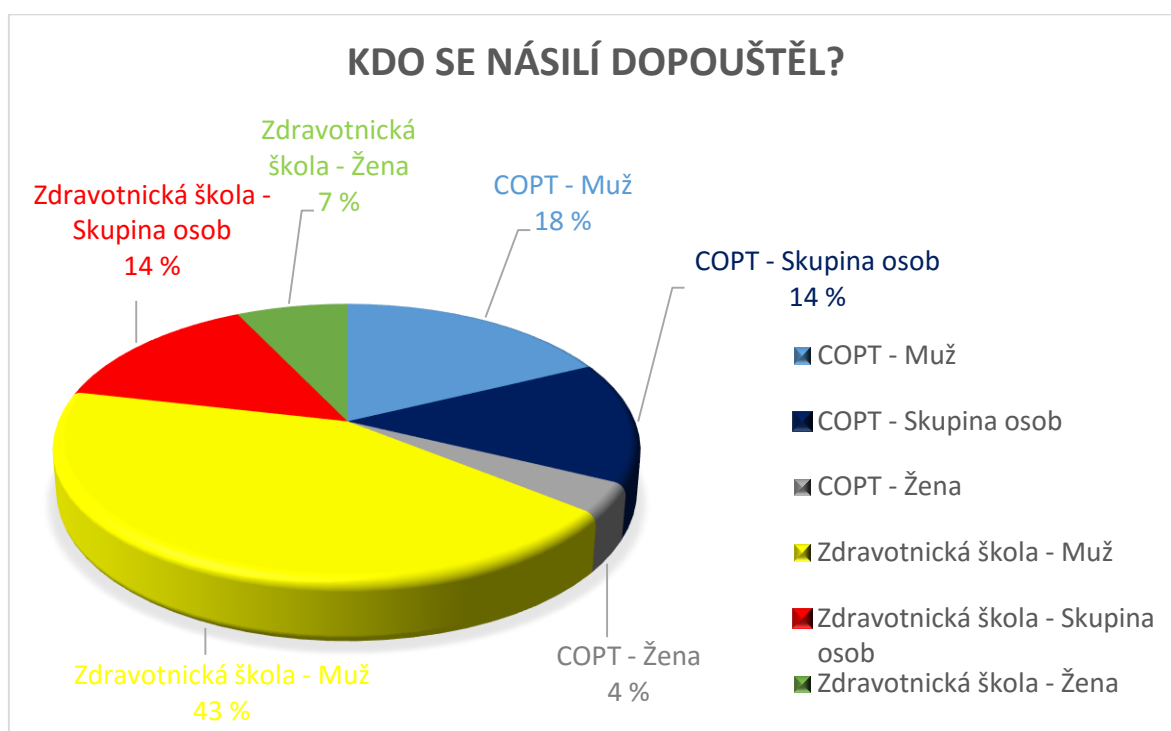
Na tuto otázku neodpovědělo 76 (76 %) respondentů, protože někteří žáci v předešlé a osmé otázce zaškrtnuli odpověď ne.

Otázka č. 12: Kdo se násilí dopouštěl?

Tabulka č. 12 - Kdo se násilí dopouštěl

Kdo se násilí dopouštěl	Absolutní četnost	Relativní četnost
Žena	3	3 %
Muž	16	16 %
Skupina osob	9	9 %
Neodpovědělo	72	72 %
Celkem	100	100 %

Graf č. 12 - Kdo se násilí dopouštěl

Komentář:

Žáci na obou školách označili, že se násilí na seniorech dopouštěli nejčastěji muži. Na centru odborné přípravy technické (COPT) uvedli žáci muže 18 (18 %) a na střední zdravotnické škole uvedli žáci 43 (43 %). Z výzkumu vyplívá, že dalšími násilníky byla skupina osob. 14 (14 %) uvedli obě střední školy. Na posledním místě se vyskytují ženy, kdy ze střední zdravotnické školy ukazuje výzkum na 7 (7 %) žen a na odborném učilišti (COPT) 4 (4 %) žen.

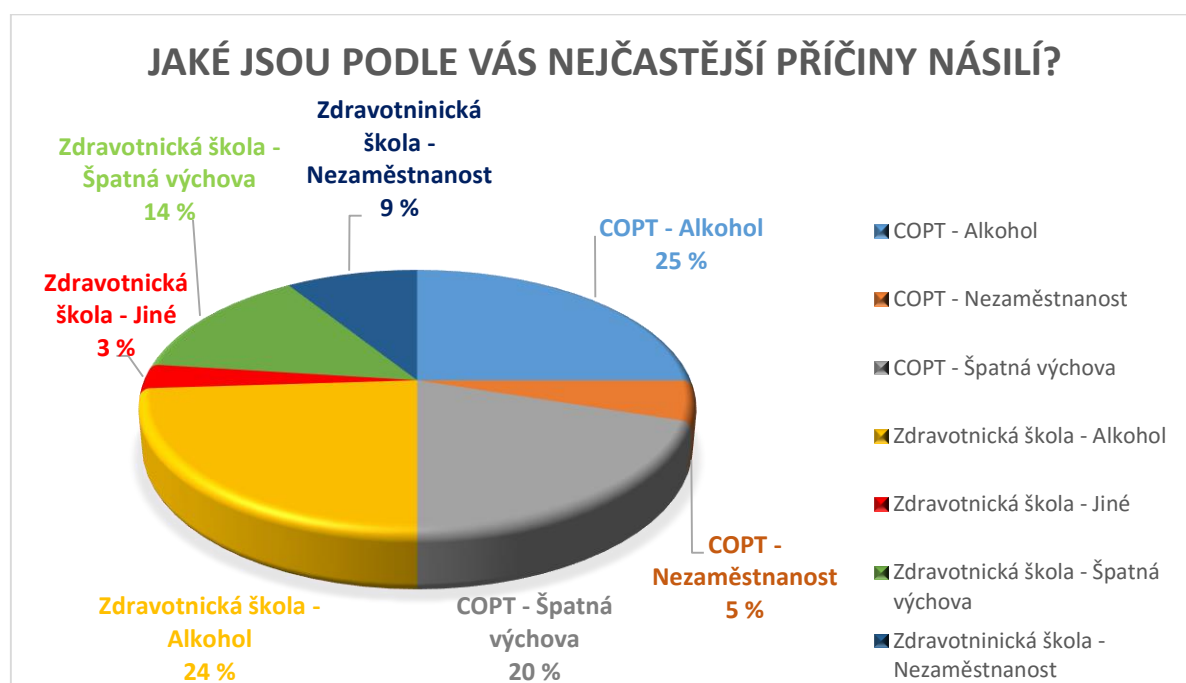
Neodpovědělo 72 (72 %) respondentů z důvodu označení odpovědi v předešlé otázce číslo osm.

Otázka č. 13: Jaké jsou podle Vás nejčastější příčiny násilí?

Tabulka č. 13 - Jaké jsou podle Vás nejčastější příčiny násilí

Nejčastější příčiny násilí	Absolutní četnost	Relativní četnost
Alkohol	49	49 %
Nezaměstnanost	14	14 %
Špatná výchova	34	34 %
Jiné	3	3 %
Celkem	100	100 %

Graf č. 13 - Jaké jsou podle Vás nejčastější příčiny násilí

Komentář:

Jak zdravotnická škola tak i COPT (centrum odborné přípravy technické), si myslí, že nejčastější příčiny násilí jsou zapříčiněny alkoholem, 25 (25 %) respondentů z COPTU označilo odpověď alkohol, ze zdravotnické školy alkohol označilo 24 (24 %) žáků.

Na zdravotnické škole byla dále označena špatná výchova 14 (14 %), nezaměstnanost 9 (9 %) a tři respondenti označili odpověď jiné (drogy).

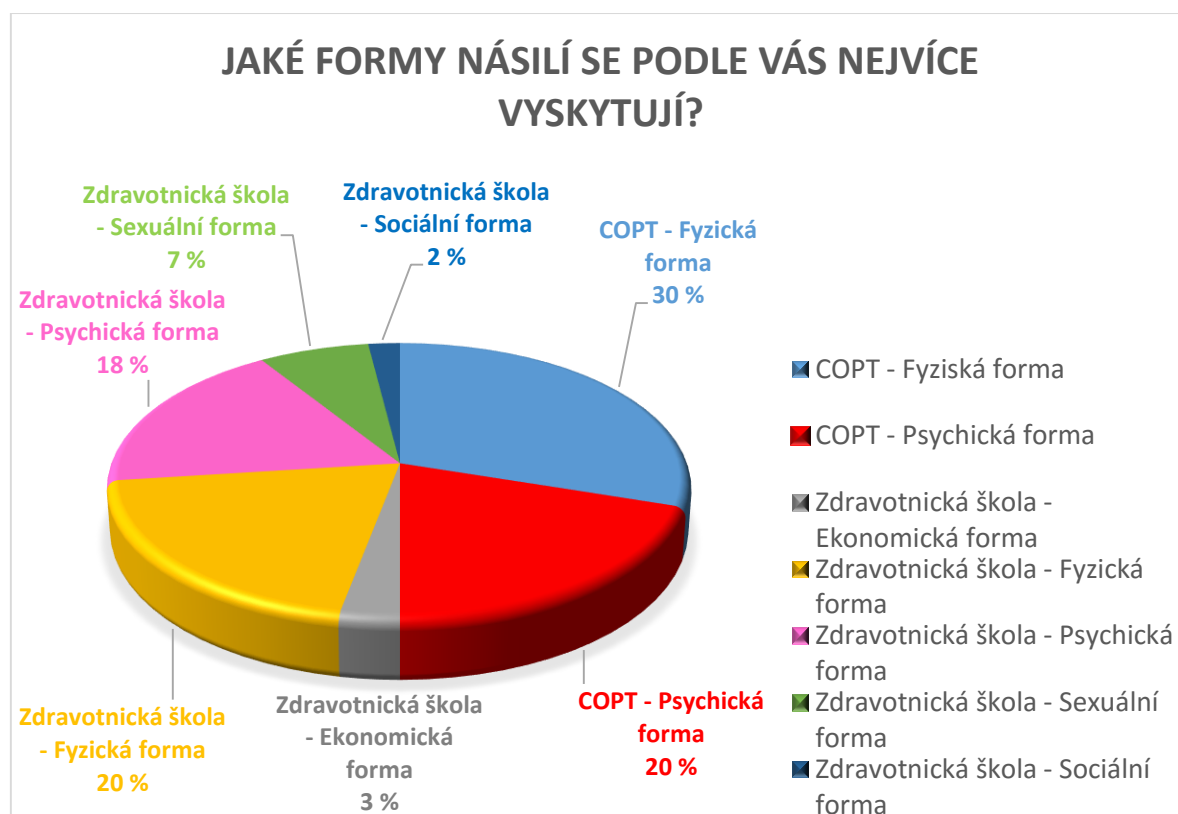
COPT – zaškrtl ve vysokém počtu špatnou výchovu 20 (20 %) a nezaměstnanost 5 (5 %).

Otázka č. 14: Jaké formy násilí se podle Vás nejvíce vyskytují?

Tabulka č. 14 - Jaké formy násilí se podle Vás nejvíce vyskytují

Formy násilí, které se nejvíce vyskytují	Absolutní četnost	Relativní četnost
Fyzická forma	50	50 %
Psychická forma	38	38 %
Ekonomická forma	3	3 %
Sociální forma	2	2 %
Sexuální forma	7	7 %
Celkem	100	100 %

Graf č. 14 - Jaké formy násilí se podle Vás nejvíce vyskytují

Komentář:

Podle žáků z centra odborné přípravy technické se nejvíce vyskytuje fyzická forma 30 (30 %) a pak psychická forma 20 (20 %). Nikdo z respondentů neoznačil jinou odpověď.

Ve zdravotnické škole nejvíce žáků označili formu fyzickou 20 (20 %), hned vzápětí psychickou formu 18 (18 %) a v dalších případech uvedli žáci sexuální formu 7 (7 %), ekonomickou formu 3 (3 %) a sociální formu 2 (2 %).

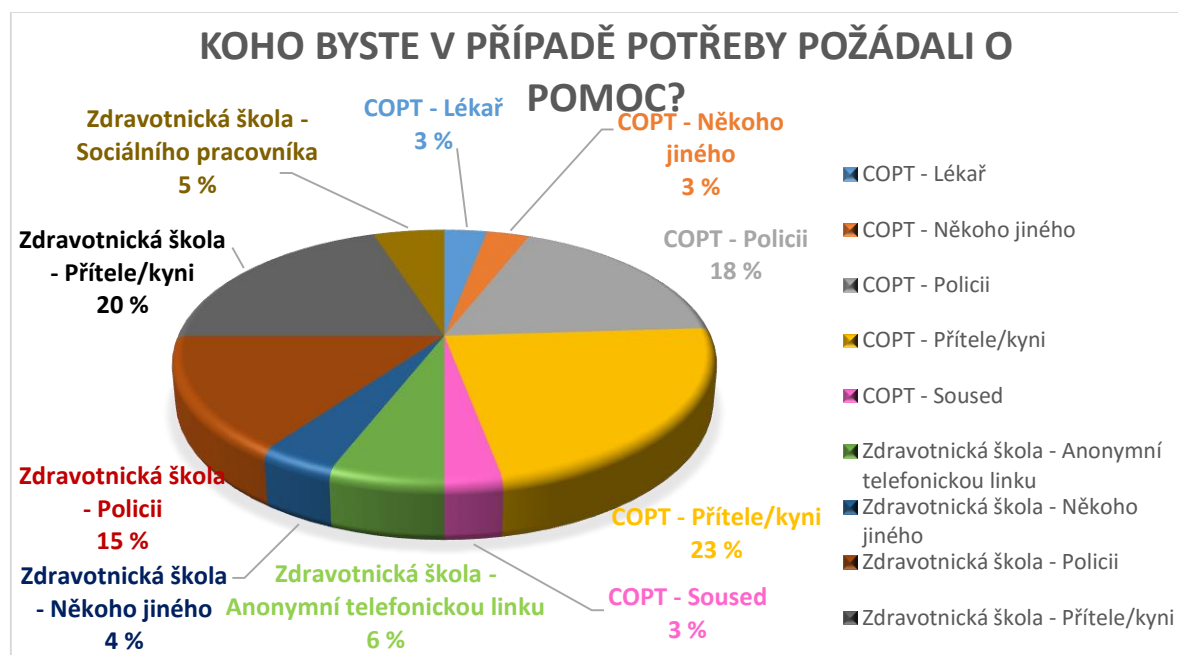

Otázka č. 15: Koho byste v případě potřeby požádali o pomoc?

Tabulka č. 15 - Koho byste v případě potřeby požádali o pomoc

Koho byste požádali o pomoc	Absolutní četnost	Relativní četnost
Přítele/kyni	43	43 %
Policii	33	33 %
Lékaře	3	3 %
Anonymní telefonickou linku	8	8 %
Sociální pracovníka	3	3 %
Souseda	2	2 %
Někoho jiného	8	8 %
Celkem	100	100 %

Graf č. 15 - Koho byste v případě potřeby požádali o pomoc

Komentář:

Z COPTU by nejvíce respondentů požádalo o pomoc svého přítele/kyni 23 (23 %), poté policii 18 (18 %) a tři procenta žáků by požádalo lékaře 3 (3 %), souseda 3 (3 %) a někoho jiného (rodiče), 3 (3 %)

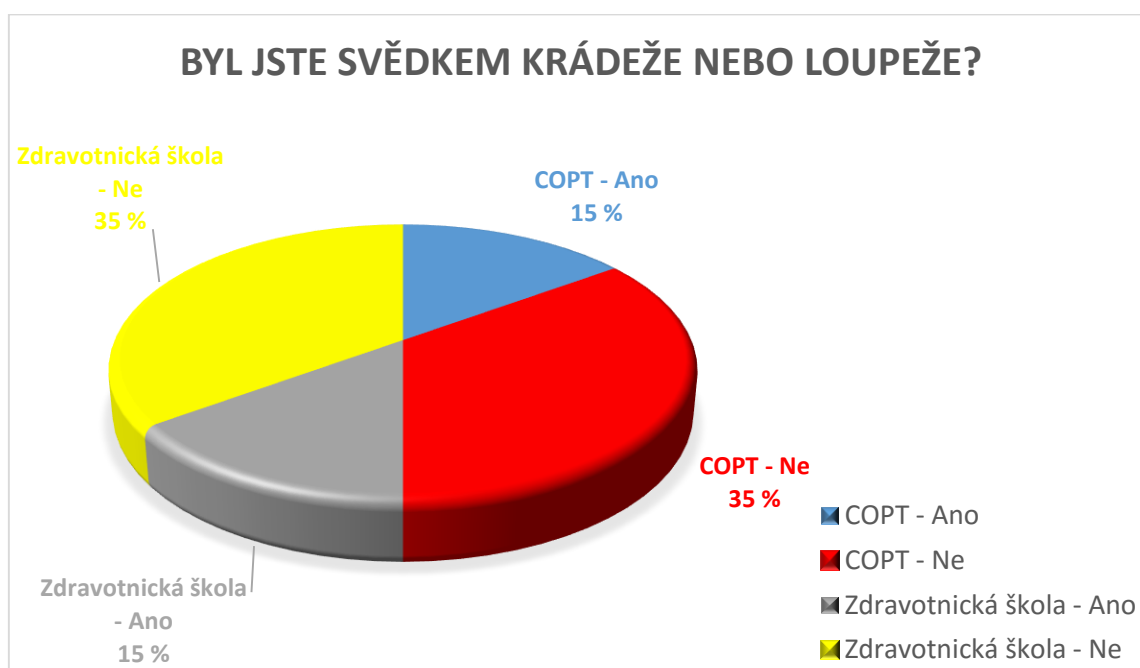
Respondenti ze zdravotnické školy by o pomoc požádali přítele/kyni 20 (20 %), dále pak policii 15 (15 %), anonymní telefonickou linku 6 (6%), sociálního pracovníka 5 (5 %) a někoho jiného (rodiče) 4 (4 %).

Otázka č. 16: Byl jste svědkem krádeže nebo loupeže?

Tabulka č. 16 - Byl jste svědkem krádeže nebo loupeže

Byl jste svědkem krádeže nebo loupeže	Absolutní četnost	Relativní četnost
Ano	30	30 %
Ne	70	70 %
Celkem	100	100 %

Graf č. 16 - Byl jste svědkem krádeže nebo loupeže

Komentář:

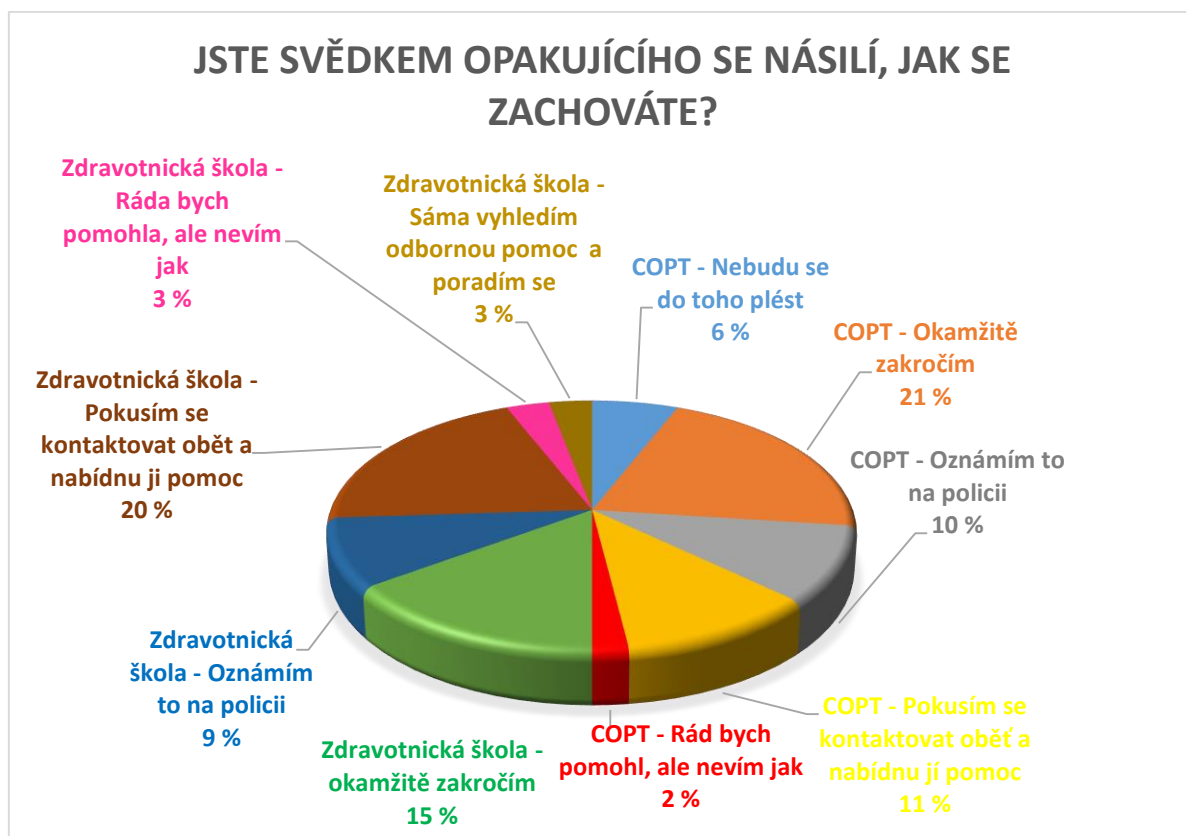
U této výzkumné otázky měly obě střední školy stejné výsledky. Jak střední zdravotnická škola, tak i centrum odborné přípravy technické (COPT) uvedly, že většina studentů svědkem nebyli 35 (35 %) a 15 (15 %) se svědkem stali.

Otázka č. 17: Jste svědkem opakujícího se násilí, jak se zachováte?

Tabulka č. 17 - Jste svědkem opakujícího se násilí, jak se zachováte

Jste svědkem opakujícího se násilí, jak se zachováte	Absolutní četnost	Relativní četnost
Okamžitě zakročím	40	40 %
Nebudu se do toho plést	6	6 %
Pokusím se kontaktovat oběť a nabídnu jí pomoc	31	31 %
Oznámím to na policii	21	21 %
Ráda bych pomohla, ale nevím jak	5	5 %
Sám vyhledám odbornou pomoc a poradím se	3	3 %
Jiná	4	4 %
Celkem	100	100 %

Graf č. 17 - Jste svědkem opakujícího se násilí, jak se zachováte

Komentář:

Výzkum ukazuje, že většina žáků ze zdravotnické školy by se pokusila kontaktovat oběť a nabídla by jí pomoc 20 (20 %). Patnáct žáků by okamžitě zakročilo (15 %). Devět žáků by hledalo pomoc u policie, kdy by násilnou činnost oznámili (9 %) a ostatní žáci by rádi pomohli, ale nevědí jak 3 (3 %) anebo by sami vyhledali odbornou pomoc a poradili by se 3 (3 %).

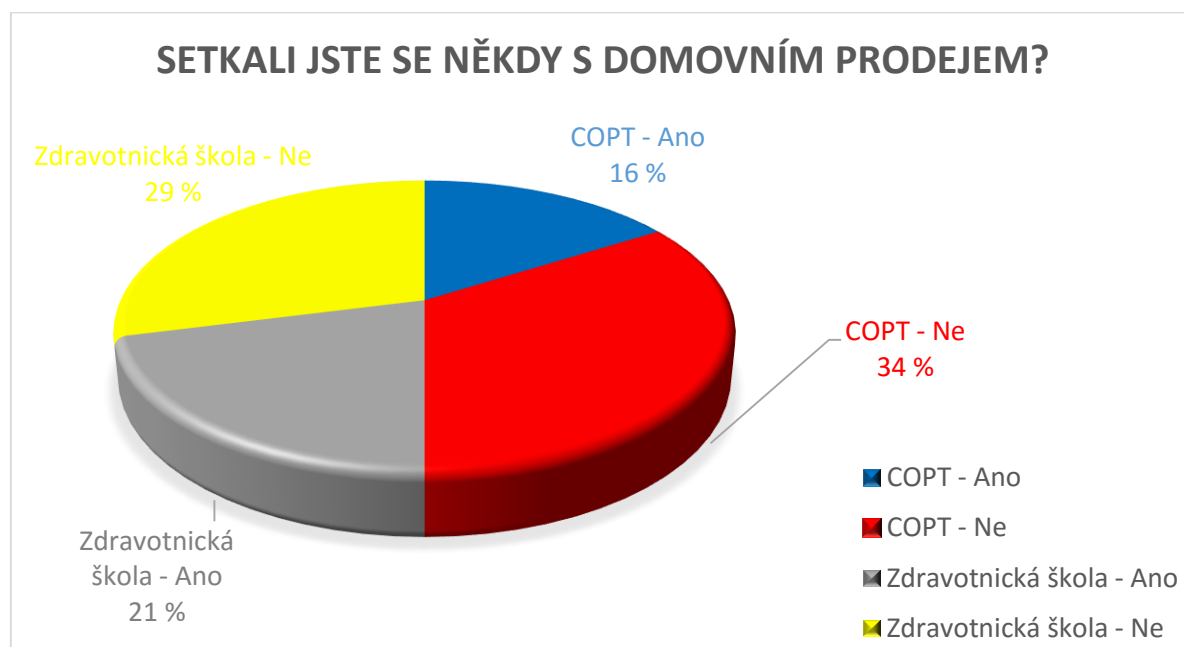
Z centra odborné přípravy technické by skoro polovina žáků okamžitě zakročila 21 (21 %). Jedenáct žáků by se pokusilo kontaktovat oběť a nabídli by jí pomoc (11 %). Ostatní žáci by zavolali na policii a oznámili násilnou činnost 10 (10 %). Šest žáků uvedlo, že se do toho nebudou plést (6 %) a v neposlední řadě by pomohli, ale nevědí jak 2 (2 %).

Otázka č. 18: Setkali jste se někdy s domovním prodejem?

Tabulka č. 18 - Setkali jste se někdy s domovním prodejem

Setkali jste se s domovním prodejem	Absolutní četnost	Relativní četnost
Ano	36	36 %
Ne	64	64 %
Celkem	100	100 %

Graf č. 18 - Setkali jste se někdy s domovním prodejem

Komentář:

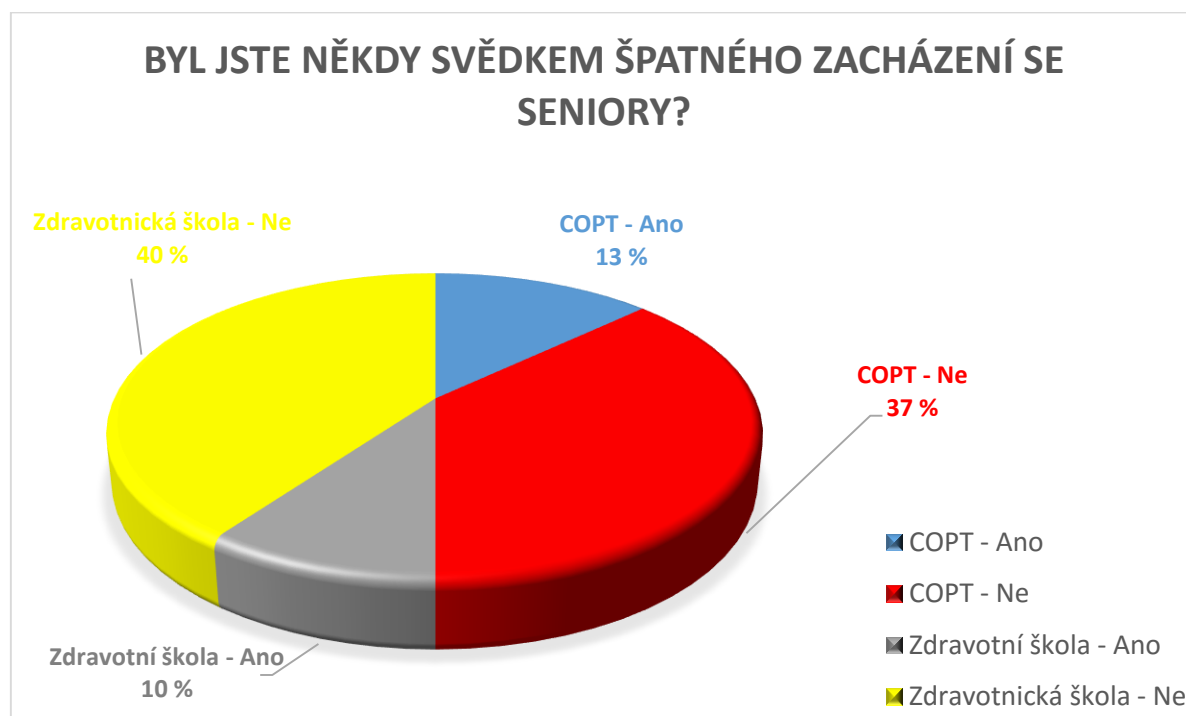
Nejvyšší počet respondentů z centra odborné přípravy technické (COPT) uvedlo, že se nesetkalo s domovním prodejem 34 (34 %). Stejný údaj uvedla i střední zdravotnická škola 29 (29 %). Na zdravotnické škole se setkalo více žáků s domovním prodejem 29 (29 %), než na centru odborné přípravy technické 16 (16 %).

Otázka č. 19: Byl jste někdy svědkem špatného zacházení se seniory?

Tabulka č. 19 - Byl jste někdy svědkem špatného zacházení se seniory

Byl jste někdy svědkem špatného zacházení se seniory	Absolutní četnost	Relativní četnost
Ano	24	24 %
Ne	76	76 %
Celkem	100	100 %

Graf č. 19 - Byl jste někdy svědkem špatného zacházení se seniory

Komentář:

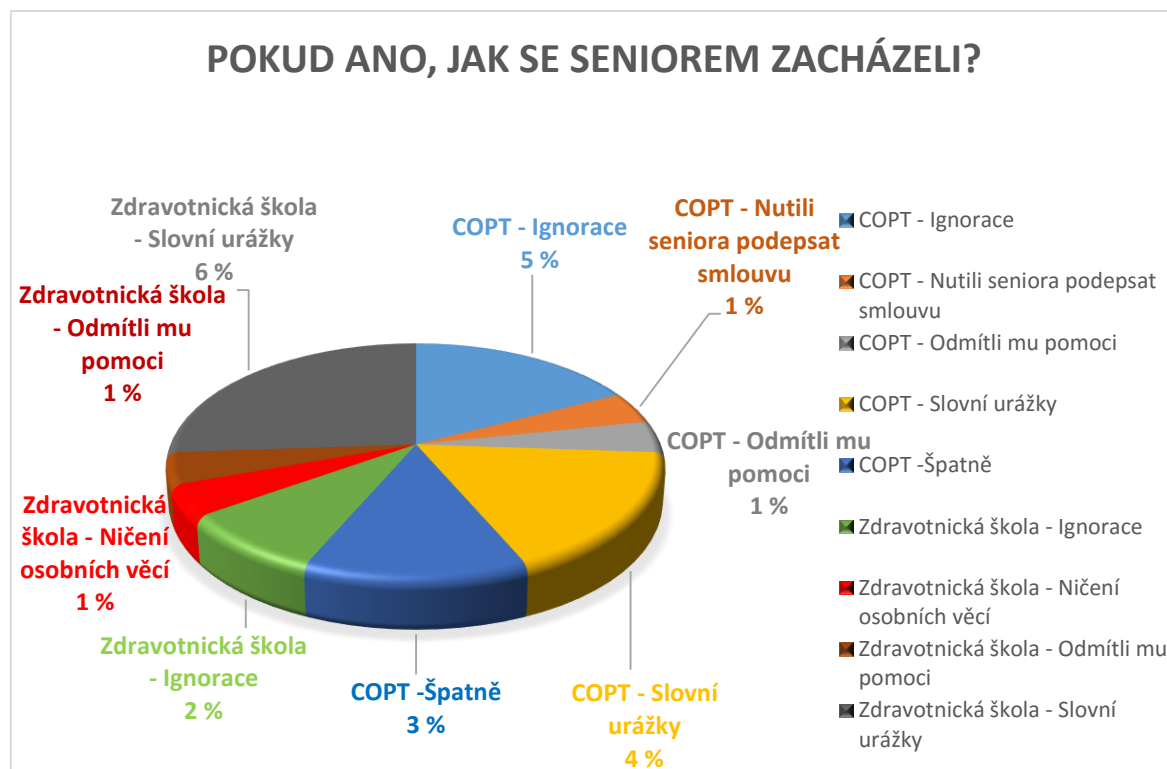
Obě střední školy uvedly, nejvyšší počet, že se s násilím na seniorech nesetkaly. Centrum odborné přípravy technické (COPT) odpovědělo ne 37 (37 %) a střední zdravotnická škola odpověděla ne 40 (40 %). Třináct žáků z COPT bylo svědkem špatného zacházení se seniory (13 %). Ze zdravotnické školy bylo svědkem 10 (10 %).

Otázka č. 20: Pokud ano, jak se seniorem zacházeli?

Tabulka č. 20 - Pokud ano, jak se seniorem zacházeli

Jak se seniorem zacházeli	Absolutní četnost	Relativní četnost
Špatně	4	4 %
Slovní urážky	10	10 %
Odmítli mu pomoci	2	2 %
Ignorace	6	6 %
Nutili seniora podepsat smlouvu	1	1 %
Ničení osobních věcí	1	1 %
Neodpovědělo	76	76 %
Celkem	100	100 %

Graf č. 20 - Pokud ano, jak se seniorem zacházeli

Komentář:

Zde měli respondenti napsat svoji příhodu, které byli svědkem. Respondenti z COPTU nejvíce uvedli, že byly svědkem slovních urážek na seniora 4 (4 %) a ignorací senioru (lidé seniory nechtěli pouštět v MHD, v nemocnici senior zvonil, sestra nereagovala) 4 (4 %). Dále žáci uvedli, že se k seniorům chovali špatně 3 (3 %) a také seniorovi odmítli pomoci 1 (1 %) nebo nutili seniora podepsat smlouvu 1 (1 %).

Žáci ze zdravotnické školy uvedli, že se nejvíce setkali se slovními urážkami 6 (6 %), poté ignorací v MHD 2 (2 %). Dále uvedli, že seniorovi odmítli pomoci v obchodním centru 1 (1 %) a ničili mi osobní věci 1 (1 %).

Neodpovědělo 76 (76 %) respondentů, protože v předešlé otázce označili odpověď ne.

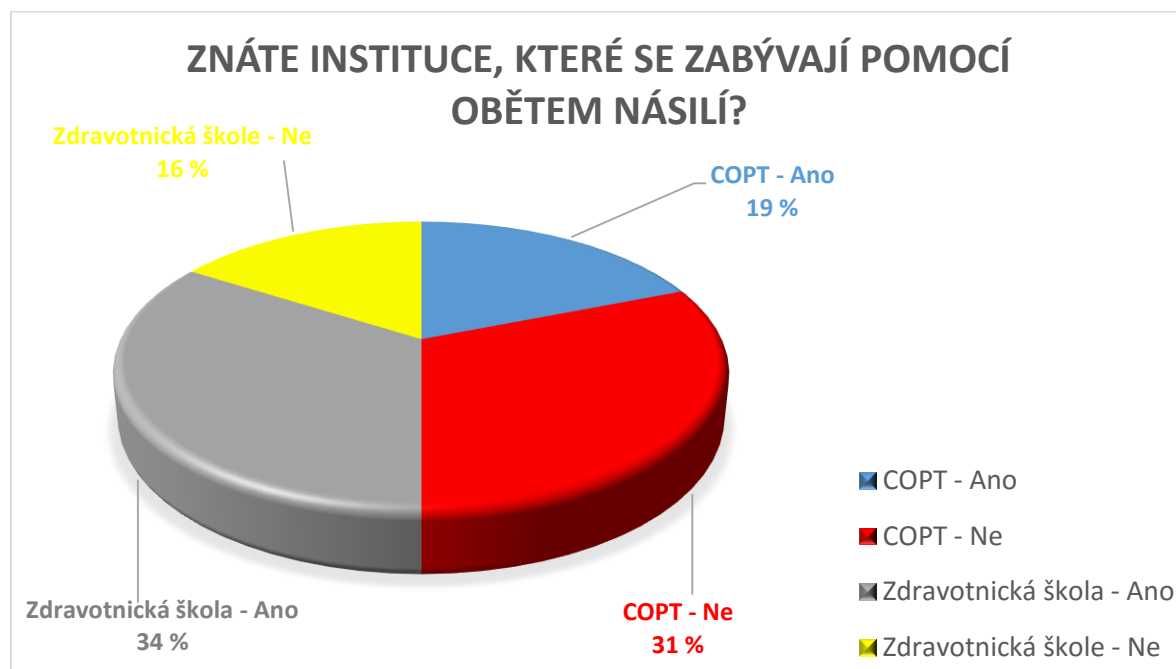

Otázka č. 21: Znáte instituce, které se zabývají pomocí obětem násilí?

Tabulka č. 21 - Znáte instituce, které se zabývají pomocí obětem násilí

Znáte instituce, které se zabývají pomocí obětem násilí	Absolutní četnost	Relativní četnost
Ano	53	53 %
Ne	47	47 %
Celkem	100	100 %

Graf č. 21 - Znáte instituce, které se zabývají pomocí obětem násilí

Komentář:

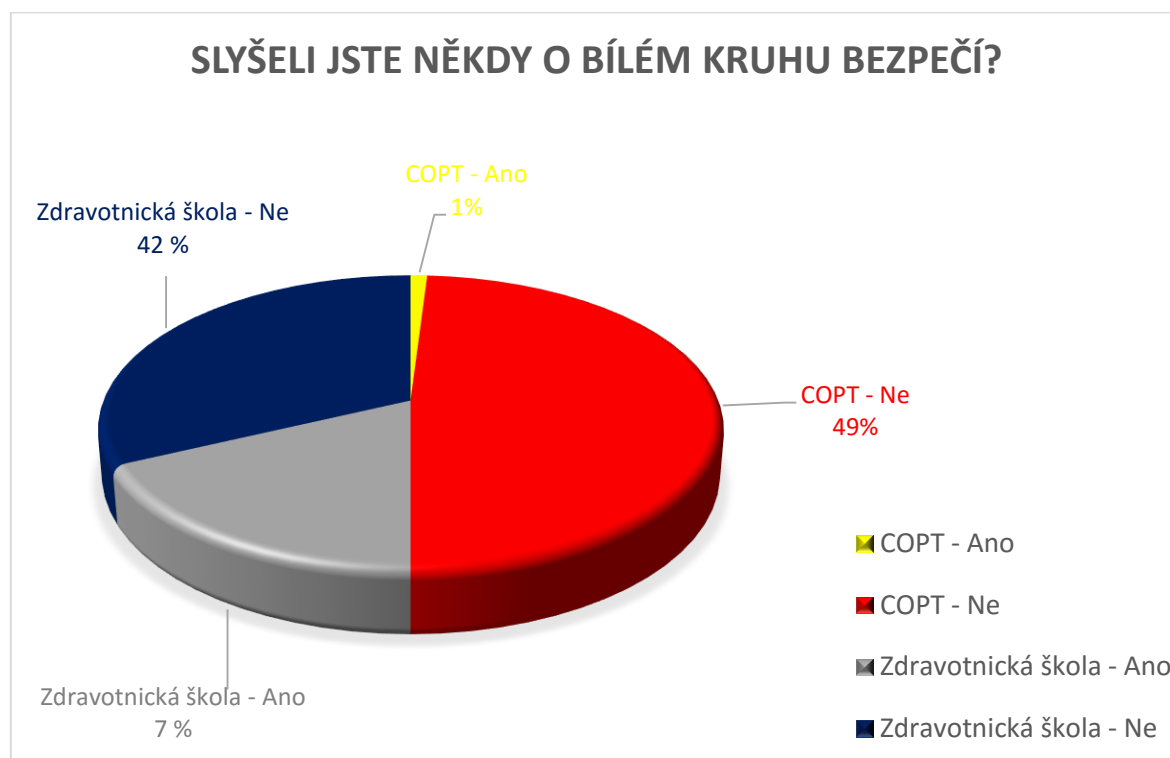
Výsledky ukazují, že ze střední zdravotnické školy více žáků zná instituce, které se zabývají pomocí obětem násilí 34 (34 %) a 16 (16 %) z této školy označilo ne. Centrum odborné přípravy technické také není pozadu a 31 (31 %) žáků označilo, že zná instituce, které se zabývají pomocí obětem násilí a 19 (19 %) označilo odpověď ne.

Otázka č. 22: Slyšeli jste někdy o Bílém kruhu bezpečí?

Tabulka č. 22 - Slyšeli jste někdy o Bílém kruhu bezpečí

Slyšeli jste někdy o Bílém kruhu bezpečí	Absolutní četnost	Relativní četnost
Ano	8	8 %
Ne	91	91 %
Celkem	100	100%

Graf č. 22 - Slyšeli jste někdy o Bílém kruhu bezpečí

Komentář:

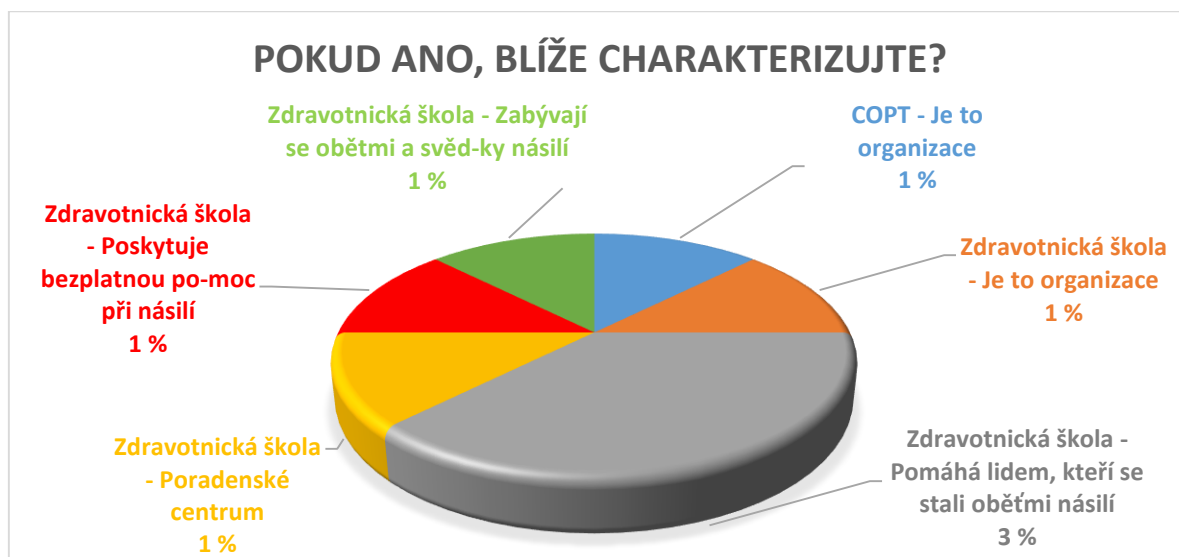
Většina studentů odpověděla ne, že o Bílém kruhu bezpečí neslyšeli. Ve zdravotnické škole neslyšelo o této instituci 42 (42%) žáků a v centru odborné přípravy technické o něm neslyšel téměř nikdo 49 (49 %) až na jednoho žáka 1 (1 %). Ve zdravotnické škole o Bílém kruhu bezpečí, slyšelo 8 (8 %).

Otázka č. 23: Pokud ano, blíže charakterizujte

Tabulka č. 23 - Pokud ano, blíže charakterizujte

Blíže charakterizujte	Absolutní četnost	Relativní četnost
Pomáhá lidem, kteří se stali oběťmi násilí	3	3 %
Zabývají se oběťmi a svědky násilí	1	1 %
Je to organizace	2	2 %
Poskytuje bezplatnou pomoc při násilí	1	1 %
Poradenské centrum	1	1 %
Neodpovědělo	72	72 %
Celkem	100	100 %

Graf č. 23 - Pokud ano, blíže charakterizujte

Komentář:

Respondenti měli psát své definice o Bílém kruhu bezpečí. Sedm procent žáků, kteří vědí, co je Bílý kruh bezpečí je ze zdravotnické školy. Jeden žák z COPTU napsal, že je to organizace 1 (1 %). Nejvíce jich odpovědělo, že pomáhá lidem, kteří se stali oběťmi násilí 3 (3 %), že je to organizace 1 (1 %), zabývá se oběťmi a svědky násilí 1 (1 %), poskytuje bezplatnou pomoc při násilí 1 (1 %) a poslední definice je poradenské centrum 1 (1 %)

Otázka č. 24: Myslíte si, že je veřejnost dostatečně informována o násilí, které je páchané na seniorech?

Tabulka č. 24 - Myslíte si, že je veřejnost dostatečně informována o násilí, které je páchané na seniorech

Informovanost veřejnosti	Absolutní četnost	Relativní četnost
Ano	19	19 %
Ne	81	81 %
Celkem	100	100 %

Graf č. 24 - Myslíte si, že je veřejnost dostatečně informována o násilí, které je páchané na seniorech

Komentář:

Z grafu je zřejmé, že si většina žáků myslí, že veřejnost není dostatečně informována o této problematice, proto 81 (81 %) označilo odpověď ne. Zbytek žáků 19 (19 %) odpovědělo ano, že si myslí, že je veřejnost dostatečně informována.

6.3 Diskuze

V této části bakalářské práce si odpovíme na výzkumné otázky týkající se názoru středoškolských žáků na násilí páchané na seniorech. Snažila jsem se dotazníky rozdat tak, aby byl vyrovnaný počet žen a mužů. Proto jsem si zvolila střední zdravotnickou školu v Kroměříži, kde jsou převážně dívky a střední školu centrum odborné přípravy technické Kroměříž, kde se nacházejí převážně chlapci. Výzkum proběhl formou dotazníkového šetření.

Hlavní výzkumnou otázku jsem zvolila: **Mají středoškolští žáci dostatek informací o násilím páchaném na seniorech?**

Abych dokázala posoudit, jestli jsou nebo nejsou žáci středních škol informováni na násilí páchané na seniorech, bylo zapotřebí, abych jsem zahrнула několik otázek. První otázka zněla: Co si myslíte, že obnáší slovo násilí? Nejvíce žáků, ze zdravotnické školy uvedlo, že slovo násilí obnáší vyhrožování 20 (20 %), poté slovní urážky 10 (10 %) respondentů, krádež se umístila na třetím místě 8 (8 %), donucení k sexu 6 (6 %), domovní prodej 5 (5 %) a v neposlední řadě nevěra 1 (1 %). Co mě však překvapilo, bylo na škole centru odborné přípravy technické. Většina chlapců si totiž myslí, že slovo násilí obnáší donucení k sexu 15 (15 %), poté větší skupina označila vyhrožování 11 (11 %). Další výsledky se shodují. Slovní urážky 10 (10 %), krádeže 8 (8 %), domovní prodej označilo 5 (5 %) žáků a nevěra 1 (1 %).

Druhá otázka zněla: Jaké jsou podle Vás nejčastější příčiny násilí? U této odpovědi se obě školy skoro shodovaly. Na obou školách, si myslí, že nejčastější příčiny násilí je zapříčiněna alkoholem, 25 (25 %) respondentů z COPTU a 24 (24 %) žáků ze zdravotnické školy. Špatnou výchovu zaškrtnlo více žáků z COPTU 20 (20 %) a ze zdravotnické školy, označila tuto odpověď také většina 14 (14 %). Co se týče nezaměstnanost, ze zdravotnické školy 9 (9 %) a centra odborné přípravy technické 5 (5 %). Co mě nejvíce překvapilo, byly tři studentky ze zdravotnické školy, které uvedly odpověď jiné příčiny násilí a uvedli jako příklad drogy 3 (3 %).

Třetí a poslední otázka zněla: Jaké formy násilí se podle Vás nejvíce vyskytují? Zde jsem předpokládala, že více žáků označí psychickou formu násilí, protože ta nejde na první pohled znát a proto se vyskytuje tak často. Ale podle žáků ze středních škol se vyskytuje nejvíce fyzická forma 30 (30 %), uvedli žáci z COPTU a 20 (20 %) uvedli žáci ze zdravotnické školy. Na druhém místě se umístila psychická forma, která měla být na prvním. Z centra odborné přípravy technické uvedli žáci psychickou formu 20 (20 %) a ze zdravotnické školy 18 (18 %). V dalším případě pak respondenti ze zdravotnické školy pokračovali ve vyplňování a uvedli sexuální formu 7 (7 %), ekonomickou formu 3 (3 %) a sociální formu 2 (2 %). Žáci z centra odborné přípravy technické, již nevedly žádnou další odpověď.

Z toho vyplývá, že většina žáků nemá moc informací o této problematice, protože se podle statistik vyskytuje nejvíce psychická forma, která není zřejmá na pohled a těžko se na ni přijde a o to násilníkům jde. Je zřejmé, že více informací mají žáci ze zdravotnické školy, protože se seniory přijdou více do styku. Proto také uvedli dobře, že slovo násilí nejvíce vystihují slovní urážky. Oproti centru odborné přípravy technické, kteří milně uvedli, že se jedná o donucení k sexu.

První dílčí otázka zní: **V1: Jaký postoj zaujímají středoškolští žáci k seniorům?**

Dotazníkové šetření poukazuje na to, že středoškolští žáci ze zdravotnické školy v Kroměříži, mají blíže k seniorům, což se dalo předpokládat. Pozitivní postoj k seniorům zaškrtnulo 49 (49 %) žáků z padesáti respondentů. Jeden (1 %) z nich uvedl, že má negativní postoj. Co se týče střední školy centra odborné přípravy technické (COPT), kde odpovídalo také padesát respondentů, uvedla více jak polovina, 39 (39 %) žáků, že má pozitivní postoj k seniorům. Ostatní, 11 (11 %) uvedlo, že má negativní postoj. **Z této diskuse vyplývá, že většina žáků ze středních škol má pozitivní postoj k seniorům. Je zřejmé, že více pozitivitu k seniorům, bylo na střední zdravotnické škole než u centra odborné přípravy technické.** Kdybych měla shrnout celkové výsledky výzkumu, tak 88 % žáků označilo pozitivní postoj k seniorům a zbylých 12 % žáků označilo negativní postoj k seniorům.

Druhá dílčí otázka zní: **V2: Kolik středoškolských žáků se setkalo s násilím nebo špatným zacházením se seniory?**

Dle dotazníkového šetření bylo zjištěno, že 13 (13 %) žáků z centra odborné přípravy technické se stalo svědkem špatného zacházení se seniory. Žáci uváděli, že největší výskyt násilí byla ignorace seniora 5 (5 %), např. (senior musel stát celou cestu v MHD). Dále uváděli, že byly svědky slovních urážek 4 (4 %), chovali se lidé k seniorovi špatně 3 (3 %), nutili seniora podepsat smlouvu 1 (1 %) nebo mu odmítli pomoci v obchodě. 37 (37 %) žáků uvedlo, že se se špatným zacházením se seniory neseťkali.

Ze zdravotnické školy, kde žáci přijdou se seniory více do kontaktu, byly výsledky: 10 (10 %) respondentů uvedlo, že se setkalo se špatným zacházením se seniory a uváděli tyto případy: slovní urážky 6 (6 %), kde byla použita sprostá slova a posměšky. Ignorance 2 (2 %), opět respondenti uváděli stejný příklad jako v předchozí škole. Odmítli mu pomoci 1 (1 %) a ničení osobních věcí 1 (1 %) jako jsou fotky, pohledy. 39 (39 %) žáků odpovědělo, že se s takovou situací neseťkalo.

Třetí dílčí otázka zní: V3: Znají žáci ze středních škol instituce, které pomáhají obětem násilí?

Po zhodnocení těchto výsledků jsem byla mile překvapena, kolik žáků zná instituce, které se zabývají obětem násilí. Bohužel, mě toto překvapení potom mrzelo, protože jsem ve druhé otázce, kde jsem si ověřovala jejich znalosti o institucích, jsem zjistila, že více jak polovina žáků nezná Bílý kruh bezpečí. Když jsem podávala otázku, zda žáci znají instituce, které se zabývají pomocí obětem násilí 53 (53 %) ze sta respondentů mi odpovědělo, že ano a 47 (47 %) ne. Proto jsem do svého dotazníku zahrnula otázku, zda znají a slyšeli o Bílém kruhu bezpečí, který je, podle mého názoru známí. Nakonec odpověď ano označilo 9 (9 %) respondentů a ne 91 (91 %). Z toho vyplývá, že většina žáků instituce nezná.

Čtvrtá dílčí otázka zní: V4: Jak by se žáci ze středních škol zachovali, kdyby byli svědky, páčání násilí na seniorech?

Z výzkumu jsme dospěly k tomu, že většina dívek je opatrnější a do incidentu by se nehrnula po hlavě jako chlapci. Výzkum ukazuje, že většina žáků ze zdravotnické školy by se pokusila kontaktovat oběť a nabídli by jí pomoc 20 (20 %). I když se najde pár dívek, které by zakročili ihned, a nešly na to oklikou. Patnáct žáků by okamžitě zakročilo (15 %). Devět žáků by hledalo pomoc u policie, kdy by násilnou činnost oznámili (9 %) a ostatní žáci by rádi pomohli, ale nevědí jak 3 (3 %) anebo by sami vyhledali odbornou pomoc a poradili by se 3 (3 %).

Co se týče chlapců, z centra odborné přípravy technické, tak mě mile překvapili, protože by skoro polovina žáků okamžitě zakročila 21 (21 %). Jedenáct žáků by se pokusilo kontaktovat oběť a nabídli by jí pomoc (11 %). Ostatní žáci by zavolali na policii a oznámili násilnou činnost 10 (10 %). Co mě však zamrzelo, bylo šest respondentů, kteří uvedli, že se do toho nebudou plést (6 %) a v neposlední řadě by pomohli, ale nevědí jak 2 (2 %).

Odpověděli jsme na všechny dílčí otázky a tím také na hlavní výzkumnou otázku. Komparace z takto koncipovaného výzkumu nemohla být provedena, protože jsme při rešeršní strategii podobně koncipovaný výzkum nenašli.

ZÁVĚR

Každý pátý starší člověk zažívá nějakou formu násilí. Násilí na seniorech je velmi tabuizované téma. A proto se na většinu případů nepříjde, protože se senioři o násilí bojí mluvit a stydí se. Musíme si, ale uvědomit, že i když násilí nevidíme, neznamená to, že neexistuje. Bohužel, v dnešní době je upřednostňováno mládí a stáří je tak vytlačováno.

Cílem mé bakalářské práce bylo, zjistit názory žáků na středních školách na násilí páchané na seniorech. Zda se některý žák s násilím setkal a jak postupoval pro záchranu seniora.

Teoretickou část jsem zpracovávala pomocí odborné literatury, kde jsem vymezila základní pojmy o stáří a stárnutí. Dále jsme se snažila vystihnout pojem násilí, jeho příčiny, rizika a formy. Snažila jsem se vysvětlit co je to ageismus a viktimologie. Poté jsem popsala násilí, které se může vyskytnout u seniorů. V poslední kapitole jsme popsala sociální práci a organizace, které pomáhají obětem.

Praktickou část jsem měla formou kvantitativního výzkumu (dotazníkové šetření), které jsem uskutečnila na střední školy. Věnovala jsem se hlavně výzkumným otázkám, které jsme si stanovila. Bohužel ze 120 respondentů jsem mohla vyhodnotit pouhých sto. Důvody byly různorodé. I přesto, myslím, že se mi povedlo odpovědět na všechny stanovené otázky. Došla jsem k takovému závěru, že většina žáků na středních školách zaujímá pozitivní postoj k seniorům, což mě velice potěšilo. Netušila jsem, kolik respondentů se setkalo s násilím na seniorech. Překvapilo mě, jaké příklady žáci popisovali a co se všechno může seniorovi v naší společnosti stát. Zjistila jsem, ale dobrou zprvu, kdy mnoho žáků uvádělo, že kdyby byli svědkem násilí, okamžitě by zakročili nebo by se naopak snažili pomoci jiným způsobem (pokusili by se kontaktovat oběť a nabídli by jí pomoc). Zkoumala jsme, zda respondenti znají instituce, které se zabývají pomocí obětem násilí. Byla jsem překvapena, že mnoho odpovědí bylo ano. Když jsem se, ale pak ve druhé otázce ptala, jestli znají Bílý kruh bezpečí, mnoho pozitivních odpovědí kleslo. A to jsem myslela, že Bílý kruh bezpečí je známá organizace. Proto se domnívám, že spousta žáků označilo v předešlé otázce ano jen tak.

Násilí bylo, je a bude, jen ho někteří z nás nevidí, nebo nechtějí vidět. Nicméně pokud se o násilí začneme více učit a poznávat ho, mohla by společnost zasáhnout.

Že násilí nevidíme, neznamená, že neexistuje.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- ČEVELA, Rostislav, Zdeněk KALVACH a Libuše ČELEDOVÁ. 2012. Sociální gerontologie: úvod do problematiky. 1. vyd. Praha: Grada. ISBN 9788024739014.
- ČÍRTKOVÁ, Ludmila. 2008. Moderní psychologie pro právníky: [domácí násilí, stalking, predikce násilí]. Vyd. 1. Praha: Grada. ISBN 9788024722078.
- ČÍRTKOVÁ, Ludmila a Petra VITOUŠOVÁ. 2007. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů: příručka pro pomáhající profese*. Vyd. 1. Praha: Grada. ISBN 9788024720142.
- DANNEFER, Dale and Chris PHILLIPSON. The Sage handbook of social gerontology. Los Angeles: Sage Publications, 2010. ISBN 9781412934640.
- DRYDEN, Windy. 2008. Poradenství. Vyd. 1. Praha: Portál. ISBN 9788073673710.
- DUFEK, Zdeněk. 2011. *Senioři, nedejte se!* 1.vyd. Joštova akademie: centrum celoživotního vzdělávání. ISBN 978-80-904880-1-4.
- DVOŘÁČKOVÁ, Dagmar. 2012. Kvalita života seniorů: v domovech pro seniory. 1. vyd. Praha: Grada. ISBN 9788024741383.
- GŘIVNA, Tomáš. 2014. *Kriminologie*. 4.vyd. Praha: Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7478-614-9.
- GŘIVNA, Tomáš, SCHEINOST, Miroslav a ZOUBKOVÁ, Iveta. 2015. *Kriminologie*. 4.vyd. Praha: Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7478-614-3.
- GULOVÁ, Lenka. 2011. *Sociální práce: pro pedagogické obory*. Vyd. 1. Praha: Grada. ISBN 9788024733791.
- HAŠKOVCOVÁ, Helena. 2012. *Sociální gerontologie, aneb, Senioři mezi námi*. 1. vyd. Praha: Galén. ISBN 9788072629008.
- HAŠKOVCOVÁ, Helena. 2010. Fenomén stáří. Vyd. 2., podstatně přeprac. a dopl. Praha: Havlíček Brain Team. ISBN 9788087109199.
- HERZOG, Rupert. 2009. Násilí není řešení: prevence násilí a management konfliktu ve školách. 1. vyd. v českém jazyce. Plzeň: Fraus. ISBN 9788072388509.
- HOLMEROVÁ, Iva, JURÁŠKOVÁ, Božena. 2007. Vybrané kapitoly z gerontologie. 1. vyd. Praha: Gema. ISBN 9788025401798
- HROZENSKÁ, Martina a Dagmar DVOŘÁČKOVÁ. 2013. *Sociální péče o seniory*. 1. vyd. Praha: Grada. ISBN 9788024741390

- CHLOUPKOVÁ, Soňa. 2013. Jednání se zájemcem o službu sociální péče od A do Z. Vyd. 1. Praha: Grada. ISBN 9788024746784.
- KALVACH, Zdeněk. 2008. Geriatrické syndromy a geriatrický pacient. Vyd. 1. Praha: Grada. ISBN 9788024724904.
- KLEVETOVÁ, Jana. 2008. Motivační prvky při práci se seniory. 1.vyd. Praha: Grada. ISBN978-80-247-2169-9
- KUTNOHORSKÁ, Jana. Výzkum v ošetrovatelství. Praha: Grada, 2009. Sestra. ISBN 9788024727134.
- KUZNÍKOVÁ, Iva. 2011. Sociální práce ve zdravotnictví. 1. vyd. Praha: Grada. ISBN 9788024736761.
- MALÍKOVÁ, Eva. 2011. Péče o seniory v pobytových sociálních [sic] zařízeních. 1. vyd. Praha: Grada. ISBN 9788024731483.
- MATOUŠEK, Oldřich. 2008. Metody a řízení sociální práce. Vyd. 2. Praha: Portál. ISBN 9788073675028.
- MATOUŠEK, Oldřich. 2013. *Metody a řízení sociální práce*. 3., aktualiz. a dopl. vyd. Praha: Portál. ISBN 9788026202134.
- MLÝNKOVÁ, Jana. 2011. Péče o staré občany: učebnice pro obor sociální činnost. 1. vyd. Praha: Grada. ISBN 9788024738727.
- STAŇKOVÁ, Lenka, Filip ŠČERBA a Milan VICHLENDÁ. 2014. Násilná kriminalita. 1.vyd. Praha: Leges. ISBN 9788075020697.
- ŠEVČÍK, Drahomír a Naděžda ŠPATENKOVÁ. 2011. Domácí násilí: kontext, dynamika a intervence. Vyd. 1. Praha: Portál. ISBN 9788073676902.

Články

- VIDOVICOVÁ, Lucie. Ageismus, seriál o věkové diskriminaci v ČR. Sociální služby. 2011, 13(4), 22-23. ISSN 1803-7348
- VIDOVICOVÁ, Lucie. Ageismus, příčiny ageismu a věková diskriminace. Sociální služby. 2011, 13(5), 18-19. ISSN 1803-7348
- VIDOVICOVÁ, Lucie. Ageismus a jeho extrémní formy. Sociální služby. 2011, 13(10), 20-21. ISSN 1803-7348

Elektronické příspěvky

- Bílý kruh bezpečí. 2009. *Bílý kruh bezpečí* [online]. Praha: Copyright Bílý kruh bezpečí, z.s., 2009 [cit. 2016-01-02]. Dostupné z: <http://www.bkb.cz/o-nas/poslani-a-cinnost/>
- Centrum sociálních služeb. *Centrum sociálních služeb* [online]. Praha: Copyright © [cit. 2016-01-02]. Dostupné z: <http://www.csspraha.cz/24829-krizove-centrum-riaps>
- Česká asociace pracovníků linky důvěry. 1995. *Česká asociace pracovníků linky důvěry* [online]. Hradec Králové: OpenWeb, 2016 [cit. 2016-01-02]. Dostupné z: <http://www.capld.cz/kdo-jsme-capld>
- Domácí násilí. 2013. *Domácí násilí* [online]. Praha: Ministerstvo vnitra ČR, 2013 [cit. 2016-01-02]. Dostupné z: http://www.domaci-nasili.cz/wp-content/uploads/nasili_seniori.pdf
- DONAlinka: Pomoc obětem domácího násilí. 2005. DONAlinka [online]. Praha 5: © Bílý kruh bezpečí, o. s, 2010 [cit. 2016-01-02]. Dostupné z: <http://www.donalinka.cz/dona-linka/zakladni-informace/>
- Místa pomoci. 2005. *Místa pomoci* [online]. Praha 5: © Bílý kruh bezpečí [cit. 2016-01-02]. Dostupné z: <http://www.donalinka.cz/adresar-mist-pomoci/>
- Oblastní charita Uherské hradiště. 2008. *Oblastní charita Uherské hradiště* [online]. Uherské hradiště: Copyright © [cit. 2016-01-02]. Dostupné z: <http://uhradiste.charita.cz/hlavni-strana/obcanska-poradna-uherske-hradiste>
- Policie České republiky. *Policie České republiky* [online]. Praha: © 2015 Policie ČR, 2015 [cit. 2016-01-02]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/>
- Praktičtí lékaři. 2009. *Praktičtí lékaři* [online]. Praha: Bílého kruhu bezpečí, z.s [cit. 2016-01-02]. Dostupné z: <http://www.bkb.cz/kontakt/navazujici-sluzby-v-cr/>
- Život90 Pro seniory a jejich blízké. 2008. Život90 [online]. Praha: © Copyright, 2016 [cit. 2016-01-02]. Dostupné z: <http://www.zivot90.cz/>
- Život90. 2008. *Život90 - senior telefon* [online]. Praha: Open society fund, 2016 [cit. 2016-01-02]. Dostupné z: <http://www.zivot90.cz/202-senior-telefon>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

COPT	Centrum odborné přípravy technické
MHD	Městská hromadná doprava
SZO	Světová zdravotnická organizace

SEZNAM OBRÁZKŮ

OBRÁZEK Č. 1 – STOP NÁSILÍ	70
OBRÁZEK Č. 2 – INTERVENČNÍ CENTRUM	71

Obrázek č. 1 – Stop násilí

 CENTRUM
PORADENSTVÍ
PRO RODINNÉ A
PARTNERSKÉ VZTAHY

**Intervenční
centrum**

pro osoby ohrožené domácím násilím

- Domov pro Vás není místem bezpečí?
- Váš partner/partnerka nebo osoba blízká Vás uráží, ponižuje, fyzicky napadá, ničí Vaše věci?
- Přicházíte o kontakty se svou rodinou, přáteli?
- Váš partner/partnerka nebo osoba blízká usiluje o to, abyste na něm byl/a finančně i jinak závislý/á?
- Vyžaduje na Vás proti Vaší vůli sex nebo sexuální praktiky, které Vám nejsou příjemné?
- Snaží se Vás ovládat pomocí manipulace s Vašimi dětmi?
- Útoky na Vaši osobu mají stoupající tendenci?
- Po jednotlivém útoku se partner/partnerka nebo osoba blízká snaží omlouvat, slibuje, že se to nebude opakovat?

POMOC INTERVENČNÍHO CENTRA JE BEZPLATNÁ!

www.centrum-poradenstvi.cz

Obrázek č. 2 – Intervenční centrum

SEZNAM TABULEK

TABULKA Č. 1 - VAŠE POHLAVÍ	33
TABULKA Č. 2 - VÁŠ VĚK	34
TABULKA Č. 3 - DOSAŽENÉ VZDĚLÁNÍ	35
TABULKA Č. 4 - VAŠE BYDLIŠTĚ	36
TABULKA Č. 5 - JAKÝ MÁTE POSTOJ K SENIORŮM	37
TABULKA Č. 6 - VÍTE CO SE SKRÝVÁ POD POJMEM NÁSILÍ	38
TABULKA Č. 7 - CO SI MYSLÍTE, ŽE OBNÁŠÍ SLOVO NÁSILÍ	39
TABULKA Č. 8 - ZNÁTE VE VAŠEM OKOLÍ NĚKOHU, KDO SE V SENIORSKÉM VĚKU STAL OBĚTÍ NÁSILNÉHO ČINU	41
TABULKA Č. 9 - JEDNALO SE O NĚKTERÝ Z NÁSLEDUJÍCÍCH ČINŮ	42
TABULKA Č. 10 - OZNÁMIL JSTE NĚKDY NÁSILNOU ČINNOST NA POLICII	43
TABULKA Č. 11 - POKUD NE, JAKÉ DŮVODY VEDLY K NEOZNÁMENÍ ČINU	44
TABULKA Č. 12 - KDO SE NÁSILÍ DOPOUŠTĚL	46
TABULKA Č. 13 - JAKÉ JSOU PODLE VÁS NEJČASTĚJŠÍ PŘÍČINY NÁSILÍ	47
TABULKA Č. 14 - JAKÉ FORMY NÁSILÍ SE PODLE VÁS NEJVÍCE VYSKYTUJÍ	48
TABULKA Č. 15 - KOHO BYSTE V PŘÍPADĚ POTŘEBY POŽÁDALI O POMOC	49
TABULKA Č. 16 - BYL JSTE SVĚDKEM KRÁDEŽE NEBO LOUPEŽE	50
TABULKA Č. 17 - JSTE SVĚDKEM OPAKUJÍCÍHO SE NÁSILÍ, JAK SE ZACHOVÁTE	51
TABULKA Č. 18 - SETKALI JSTE SE NĚKDY S DOMOVNÍM PRODEJEM	53
TABULKA Č. 19 - BYL JSTE NĚKDY SVĚDKEM ŠPATNÉHO ZACHÁZENÍ SE SENIORY	54
TABULKA Č. 20 - POKUD ANO, JAK SE SENIOREM ZACHÁZELI	55
TABULKA Č. 21 - ZNÁTE INSTITUCE, KTERÉ SE ZABÝVAJÍ POMOCÍ OBĚTEM NÁSILÍ	57
TABULKA Č. 22 - SLYŠELI JSTE NĚKDY O BÍLÉM KRUHU BEZPEČÍ	58
TABULKA Č. 23 - POKUD ANO, BLÍŽE CHARAKTERIZUJTE	59
TABULKA Č. 24 - Myslíte si, že je veřejnost dostatečně informována o násilí, které je páchané na seniorech	60

SEZNAM GRAFŮ

GRAF Č. 1 – VAŠE POHLAVÍ	33
GRAF Č. 2 – VÁŠ VĚK	34
GRAF Č. 3 – DOSAŽENÉ VZDĚLÁNÍ	35
GRAF Č. 4 – VAŠE BYDLIŠTĚ	36
GRAF Č. 5 – JAKÝ MÁTE POSTOJ K SENIORŮM	37
GRAF Č. 6 – VÍTE CO SE SKRÝVÁ POD POJMEM NÁSILÍ	38
GRAF Č. 7 - CO SI MYSLÍTE, ŽE OBNÁŠÍ SLOVO NÁSILÍ	39
GRAF Č. 8 - ZNÁTE VE VAŠEM OKOLÍ NĚKoho, KDO SE V SENIORSKÉM VĚKU STAL OBĚTÍ NÁSILNÉHO ČINU	41
GRAF Č. 9 - JEDNALO SE O NĚKTERÝ Z NÁSLEDUJÍCÍCH ČINŮ	42
GRAF Č. 10 - OZNÁMIL JSTE NĚKDY NÁSILNOU ČINNOST NA POLICII	43
GRAF Č. 11 - POKUD NE, JAKÉ DŮVODY VEDLY K NEOZNÁMENÍ ČINU	44
GRAF Č. 12 - KDO SE NÁSILÍ DOPOUŠTĚL	46
GRAF Č. 13 - JAKÉ JSOU PODLE VÁS NEJČASTĚJŠÍ PŘÍČINY NÁSILÍ	47
GRAF Č. 14 - JAKÉ FORMY NÁSILÍ SE PODLE VÁS NEJVÍCE VYSKYTUJÍ	48
GRAF Č. 15 - KOHO BYSTE V PŘÍPADĚ POTŘEBY POŽÁDALI O POMOC	49
GRAF Č. 16 - BYL JSTE SVĚDKEM KRÁDEŽE NEBO LOUPEŽE	50
GRAF Č. 17 - JSTE SVĚDKEM OPAKUJÍCÍHO SE NÁSILÍ, JAK SE ZACHOVÁTE	51
GRAF Č. 18 - SETKALI JSTE SE NĚKDY S DOMOVNÍM PRODEJEM	53
GRAF Č. 19 - BYL JSTE NĚKDY SVĚDKEM ŠPATNÉHO ZACHÁZENÍ SE SENIORY	54
GRAF Č. 20 - POKUD ANO, JAK SE SENIOREM ZACHÁZELI	55
GRAF Č. 21 - ZNÁTE INSTITUCE, KTERÉ SE ZABÝVAJÍ POMOCÍ OBĚTEM NÁSILÍ	57
GRAF Č. 22 - SLYŠELI JSTE NĚKDY O BÍLÉM KRUHU BEZPEČÍ	58
GRAF Č. 23 - POKUD ANO, BLÍŽE CHARAKTERIZUJTE	59
GRAF Č. 24 - MYSLÍTE SI, ŽE JE VEŘEJNOST DOSTATEČNĚ INFORMOVÁNA O NÁSILÍ, KTERÉ JE PÁCHANÉ NA SENIORECH	60

SEZNAM PŘÍLOH

PŘÍLOHA Č. 1 - DOTAZNÍK..... **CHYBA! ZÁLOŽKA NENÍ DEFINOVÁNA.**

PŘÍLOHA

Příloha č. 1 - Dotazník

Dotazník

Dobrý den, jmenuji se Pavla Jerglová a jsem studentkou Zdravotně sociálního pracovníka na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně. Prosim Vás o vyplnění tohoto dotazníku, který je součástí mé bakalářské práce na téma Názory středoškolských studentů na násilí páchané na seniorech. Dotazník je anonymní a veškerá získaná data budou použita pouze k účelům mého výzkumu. Odpovědi, prosím, zakřížkujte nebo vepište.

Děkuji Vám za vyplnění

1. Pohlaví

- Žena
 Muž

2. Věk

- 14 - 16
 17 - 19
 20 a více

3. Dosažené vzdělání

- Základní
 Střední bez maturity/vyučen
 Střední s maturitou
 Vyšší odborné
 Vysokoškolské

4. Vaše bydliště

- Město
 Obec

5. Jaký máte postoj k seniorům?

- Pozitivní
 Negativní

6. Víte, co se skrývá pod pojmem násilí?

- Ano
 Ne
 Nevím

7. Co si myslíte, že obnáší slovo násilí. Zaškrtněte.

- Nevěra
- Donucení k sexu
- Domovní prodej
- Krádeže
- Slovní urážky
- Vyhrůžování

8. Znáte ve Vašem okolí někoho, kdo se v seniorském věku stal obětí násilného činu? (Pokud ne, přejděte na otázku č. 13)

- Ano, jednoho
- Ano, několik
- Ne

9. Jednalo se o některý z následujících činů?

- Krádež
- Loupež
- Podvod
- Vydírání
- Domácí násilí
- Ublížení na zdraví
- Jiné

10. Oznámil jste někdy násilnou činnost na policii?

- Ano
- Ne

11. Pokud ne, jaké důvody vedly k neoznámení činu?

- Nedůvěra k policii
- Zbytečná starost
- Strach z pachatele
- Vztah k násilníkovi

12. Kdo se násilí dopouštěl?

- Žena
- Muž
- Skupina osob

13. Jaké jsou podle Vás nejčastější příčiny násilí?

- Nezaměstnanost
- Alkohol
- Špatná výchova
- Jiné

14. Jaké formy násilí se podle Vás nejvíce vyskytují?

- Fyzická forma
- Psychická forma
- Ekonomická forma
- Sociální forma
- Sexuální forma

15. Koho byste v případě potřeby požádali o pomoc?

- Přítel/kyni
- Policii
- Lékaře
- Anonymní telefonickou linku
- Sociálního pracovníka
- Souseda
- Někoho jiného

16. Byl jste svědkem krádeže nebo loupeže?

- Ano
- Ne

17. Jste svědkem opakujícího se násilí, jak se zachováte?

- Okamžitě zakročím
- Nebudu se do toho plést
- Pokusím se kontaktovat oběť a nabídnu jí pomoc
- Oznámím to na policii
- Ráda bych pomohla, ale nevím jak
- Sám vyhledám odbornou pomoc a poradím se
- Jiná

18. Setkali jste se někdy s domovním prodejem?

- Ano
- Ne

19. Byl jste někdy svědkem špatného zacházení se seniory?

Ano

Ne

20. Pokud ano, jak se seniorem zacházeli?

.....
.....
.....
.....

21. Znáte instituce, které se zabývají pomocí obětem násilí?

Ano

Ne

22. Slyšeli jste někdy o bílém kruhu bezpečí?

Ano

Ne

23. Pokud ano, blíže charakterizujte

o bílém kruhu jsem slyšela, ale nevím čím párou
ne zájma .....

24. Myslíte si, že je veřejnost dostatečně informována o násilí, které je páchané na seniorech?

Ano

Ne